

Årsrapport 2018

Hamar bispedømme

DEN NORSKE KIRKE

INNHold

DEL I. LEDERS BERETNING	1
DEL II. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	3
DEL III. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER -	6
A. SAMLET VURDERING AV RESULTATER, MÅLOPPNÅELSE OG RESSURSBRUK	6
B. RESULTATER OG MÅLOPPNÅELSE 2018	7
B.1 GUDSTJENESTELIVET BLOMSTRER	8
B.2 DÅP OG TROSOPPLÆRING	12
B.3 KIRKE OG SAMFUNN	16
B.4 REKRUTTERING	19
C. OPPDRAG I TILDELINGSBREV 2017	24
C.1. SAMARBEID KIRKE/SKOLE	24
C.2. BARNE- OG UNGDOMSARBEIDET I MENIGHETENE	25
D. BISKOPENS VIRKSOMHET	25
DEL IV. STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	27
A. HMS/ARBEIDSMILJØ	27
B. LIKESTILLING	28
C. RUTINER FOR INTERN VARSLING OM KRITIKKVERDIGE FORHOLD	29
D. VURDERING AV MISLIGHETSRIKHO	29
DEL V. VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	30
DEL VI. ÅRSREGNSKAPET -	32

Del I. Leders beretning

I 2018 innførte Hamar bispedømmeråd den nye visjonen «Hellige rom for alminnelige liv». Visjonen er bispedømmets konkretisering av Den norske kirkes visjon og strategi. Den nye visjonen og strategiene setter retning for arbeidet fremover i bispedømmet og holder frem hvilken kirke vi ønsker å være, ved å knytte det hellige og det alminnelige sammen. Visjonen tar opp i seg begrep fra den apostoliske trosbekjennelsen, samtidig som den setter ord på den allmenne erfaringen av at det finnes hellige rom, og det folkekirkelige ønsket om at det skal være rom for alminnelige liv. Visjonen forteller om en folkekirke som formidler livets og kjærlighetens Gud og utfordrer til handling. Som gir verdighet og håp gjennom evangeliet om Jesus Kristus, og som er tilstede der mennesker er.

Ut fra en helhetlig og overordnet vurdering er det god måloppnåelse på flere områder i Hamar bispedømme i 2018. En vurdering av resultater må gjøres ut fra de rammefaktorene som påvirket driften i bispedømmet. Stor utskiftning av ansatte har, sammen med en høy sykemeldingsprosent, gjort det mer krevende å nå målene som er satt. Ansatte og frivillige har imidlertid bidratt mye for å møte utfordringene.

Tallene for dåp har gått ned med to prosentpoeng fra 84 til 82 %. Den samme utviklingen ser vi innen oppslutning om konfirmasjon, med en nedgang fra 85 til 83 %. En direkte følge av færre døpte og konfirmerte er færre gudstjenestedeltakere. Her ser vi en nedgang på 3 % fra 2017 til 2018. Likevel er det slik at Hamar bispedømme har hatt stabile og høye tall over tid. Kvaliteten på arbeidet med konfirmasjonstiden er høy mange steder i bispedømmet. Samarbeidstiltak mellom menigheter om leirtilbud har bidratt til å øke både kvalitet og oppslutning. Det vil være viktig å fortsette arbeidet med å følge opp menigheter med lav oppslutning om dåp og konfirmasjon for å utvikle målrettede tiltak.

Oppslutningen om trosopplæring viser en økning i antall deltakere i målgruppen med 3 prosentpoeng til 47 % og 1 prosentpoeng i antall timer gjennomført av planlagte timer. Det var forventet at antall gjennomførte timer skulle øke mer enn dette nå som alle menigheter har godkjente planer. Flere proster løfter frem betydningen av trosopplæringstilbud som betydning for at enkelte velger dåp. Kvalitet og videreutvikling av dette tilbudet vil kunne påvirke oppslutning omkring både dåp og konfirmasjon over tid.

Samlet ble det holdt 97 gudstjenester over ny gudstjenesteforordning på 5588 gudstjenester som gjelder fra 1.1. 2018. Variasjoner mellom prostiene må følges opp spesielt, ettersom enkelte prosti ligger under vedtatt gudstjenesteforordning.

Hamar bispedømme lyste ut 31 stillinger i 2018 mot 18 i 2017 – alle i presteskaper. 22 % av prestestillingene i bispedømmet har vært lyst ut i 2018. Fra 2016 til 2018 er det tilsatt 58 prester, tilsvarende 51 % av alle prestestillingene. Denne betydelige utskiftningen av ansatte over kort tid har sannsynligvis hatt konsekvenser for måloppnåelse innen deler av virksomheten. Det positive å merke seg, er at vi har lyktes med å tilsette 20 nye prester i 2018, og at vi er i inngrep med å få besatt vakante stillinger.

Vi har arbeidet videre med å styrke samarbeid mellom de to arbeidsgiverlinjene. Dette er en satsing sammen med kirkevergelaget i Hamar bispedømme. Det har vært iverksatt gjennomgang av rutiner for møtepunkt lokalt, for å bedre tilrettelegge for videre samarbeid. Fagdage 2019 som samlet 350 deltakere fra begge arbeidsgiverlinjene bidro til å styrke dette arbeidet videre. Gode rutiner for samarbeid gir i sin tur bedre ressursutnyttelse og måloppnåelse.

Sykefraværet går ned med 0,2 prosentpoeng fra 6 % i 2017 til 5,8 % i 2018. Det høye fraværet skyldes enkelte lengre sykemeldinger. De dette gjelder er nå tilbake i full stilling.

Økonomistyringen fortsetter å være under god kontroll, og regnskapet viser et mindreforbruk på 1 340 000 kroner. Dette skyldes i hovedsak vakanser og sykefravær samt reduserte utgifter som følge av 6 årsverk vikartjenester utført av prester på pensjonistvilkår. Bispedømmerådet har brukt deler av dette handlingsrommet til å opprette en ny 100 % stilling (se nedenfor).

To år etter endrede relasjoner mellom stat og kirke kan vi observere flere utviklingstrekk som tyder på at båndene mellom folk og kirke fortsatt er sterke. Livsritene dåp, konfirmasjon og gravferd samler store deler av befolkningen i bispedømmet. Lokalt tar kirken del i de fleste kommunale beredskaps-/kriseteam. Ved krevende hendelser har kirken en viktig funksjon i nært samarbeid med lokale myndigheter. Biskopen tar del i de årlige trafikkmarkeringene i samarbeid med Fylkesmannen, fylkeskommunen, kommunene, Statens vegvesen, Trygg Trafikk og Politiet. Biskopen er invitert inn i det nye fylkesberedskapsrådet for Innlandet fylke. Lokalt holder samarbeidet mellom skole og kirke seg på et stabilt nivå med 884 tiltak i 2018, sammenlignet med 932 tiltak i 2016. Samtidig som vi opplever at kirken er etterspurt på flere arenaer, er vi bevisst på at vi som kirke har et eget ansvar i å utvikle disse relasjonene videre. Et viktig grep i 2018 var bispedømmerådets vedtak om å opprette 100 % stilling som studentprest ved Høgskolen i Innlandet for styrke kirkens nærvær blant de 8 500 studentene i Hedmark fylke.

For å nå ut til befolkningen som søker kirken, er det nødvendig at vi er tilstede på de arenaene hvor folk befinner seg. I økende grad søker folk på nett og bruker sosiale medier for å finne informasjon om tilbud og aktiviteter. Dette gjelder også informasjon om dåp, konfirmasjon og gudstjenester. Selv om kirken har utviklet mye kompetanse på dette området de senere årene, er det likevel store variasjoner mellom fellesrådene. Videre utvikling av menighetenes nettsider og nærvær på sosiale medier vil kunne styrke oppslutningen om kirken lokalt.

Når vi ser tilbake på 2018 ønsker vi også å holde frem markeringen av 25-års jubiléet for vigslingen av den første norske kvinnelige biskopen, Rosemarie Köhn; Jubileumsgudstjeneste på Kristi Himmelfartsdag med fullsatt Hamar domkirke, kirkekaffe på kirkebakken, og mottakelse i bispegården. Markeringen aktualiserte betydningen av at noen må gå foran, og det Rosemarie Köhns bispetjeneste har betydd for Hamar bispedømme og Den norske kirke.

Vi vil takke alle medarbeidere og frivillige i Hamar bispedømme som hver på sin måte har bidratt til at kirken oppleves som «Hellige rom for alminnelige liv» for innbyggerne i Hedmark og Oppland fylke.

Solveig Fiske
biskop

Gunhild Tomter Alstad
bispedømmerådsleder

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Hamar bispedømme var inntil 1. januar 2017 en statlig virksomhet underordnet Kulturdepartementet. Fra 2017 har bispedømmet vært en del av rettssubjektet Den norske kirke (rDnk).

Hamar bispedømme ble opprettet i nyere tid i 1864 og er ett av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 10 medlemmer, inkludert biskopen. Bispedømmerådet i Hamar utgjør sammen med de andre bispedømmerådene kirkens høyeste valgte organ - Kirkemøtet. Landets biskoper danner i fellesskap Bispemøtet.

Bispedømmet blir ledet av to organer, biskopen og bispedømmerådet. Disse organene har felles administrasjon, med stiftsdirektøren som daglig leder.

Biskopens og bispedømmerådets myndighet og ansvarsområde følger blant annet av Kirkeloven, Gravferdsloven, Tjenesteordning for biskop, retningslinjer og reglement fastsatt av Kirkemøtet, og tildelingsbrev fra Kirkerådet.

Bispedømmerådet skal rette sin oppmerksomhet mot alt som kan bli gjort for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal også fremme samarbeid mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Bispedømmerådet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor sin tildelte ressursramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester, studentprester, fengselsprester og bispedømmets administrasjon.

Biskopen leder prestatjenesten og har tilsynsansvar med menighetene og ansatte.

Bispedømmerådet og biskopen har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av regjering og Storting, Kirkemøtet og Kirkerådet. I 2018 vedtok bispedømmerådet en ny visjon og strategi for Hamar bispedømme: «*Hellige rom for alminnelige liv*». I visjonen understrekes det at folkekirka i Hamar bispedømme;

- formidler livets og kjærlighetens Gud og utfordrer til handling
- gir verdighet og håp gjennom evangeliet om Jesus Kristus
- er til stede der mennesker er

I Hamar bispedømme er det 163 sokn med tilhørende menighetsråd. Det er 48 kommuner, med tilhørende kirkelige fellesråd. I 2016 slo fellesrådsområdene i Nord- og Sør-Odal seg sammen, slik at det nå er 47 fellesråd i bispedømmet. Bispedømmet har nært samarbeid med frivillige, kristelige organisasjoner og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene gjennom Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM).

I Hamar bispedømme er det ti prostier som hver for seg er tjenesteområde for prestene. De øvrige ansatte i den lokale kirke har i hovedsak de kirkelige fellesrådene som arbeidsgiver.

Hamar bispedømme har 114 prester i tjeneste. Det er 16 medarbeidere i bispedømmets administrasjon, inklusive biskopen.

Hamar bispedømme er geografisk sammenfallende med de nåværende fylkene Hedmark og Oppland, som tilsammen har drøyt 387 000 innbyggere. Fra 2020 blir Hedmark og Oppland slått sammen til Innlandet fylke. Jevnaker og Lunner kommuner, som blir en del av Viken fylke fra 2020, forblir fellesrådsområder i Hamar bispedømme.

Hamar er ett av de bispedømmene i landet der andelen av innbyggere som er medlem i Den norske kirke er høyest, med 80 % oppslutning i befolkningen.

Tabell 1: Oversikt over prostiene i bispedømmet

Prosti	Medlemmer og tilhørige i Dnk pr. 31.12.2018	Antall innbyggere pr. 31.12.2018	Antall utmeldinger i Dnk 2018	Antall innmeldinger i Dnk 2018	Antall medlemmer og tilhørige i % av folketallet 2018	Antall medlemmer og tilhørige i % av folketallet 2017	Antall medlemmer og tilhørige i % av folketallet 2016
Hamar domprosti	44 460	59 750	120	18	74,4	75,5	76,3
Ringsaker	27 906	34 478	67	12	80,9	82,1	82,7
Solør, Vinger og Odal	43 072	52 457	85	13	82,1	82,7	83,5
Sør-Østerdal	28 533	35 967	66	5	79,3	80,2	80,8
Nord-Østerdal	12 110	14 841	30	4	81,6	81,7	82,5
Nord-Gudbrandsdal	20 892	24 266	44	7	86,1	86,1	86,6
Sør-Gudbrandsdal	36 346	46 889	125	21	77,5	78,5	79,1
Toten	46 763	59 072	106	12	79,2	80,1	80,8
Hadeland og Land	34 097	41 869	45	12	81,4	81,9	82,7
Valdres	14 518	17 674	25	4	82,1	82,4	83,3
Sum Hamar bispedømme	308 697	387 263	713	108	79,7	80,5	81,2

Tabell 2: Utvalgte volumtall

Volumtall for bispedømmet	2014	2015	2016	2017	2018
Antall dåpshandlinger	2 651	2 600	2 481	2 325	2 291
Antall konfirmerte	3 470	3 299	3 060	2 987	2 956
Antall kirkelige vigslar	691	693	658	635	652
Antall kirkelige gravferder	3 852	3 800	3 861	3 766	3 810
Antall gudstjenester totalt	5 894	5 823	5 944	5 818	5 685
Samlet antall gudstjenestedeltakere	440 713	436 939	423 027	407 528	395 597

Tabell 3: Nøkkeltall for årsregnskapet

	2014	2015	2016	2017	2018
Antall årsverk	124,7	129,9	126,4	129,5	127,5
Herav i prestatjeneste	108,9	115,2	112,7	116,4	114,0
Samlet tildeling budsjettgruppe 1A	96 291 000	101 000 000	104 216 000	118 131 000*	110 664 000
Utnyttelsesgrad budsjettgruppe 1A	100,9 %	101,2 %	100,6 %	100,3 %*	99,0 %
Driftsutgifter	97 171 209	102 163 202	104 884 182	118 487 911*	109 535 000
Lønnsandel av driftsutgifter	86,9 %	88,4 %	90,9 %	93,7 %*	89,1 %
Andel lønn brukt i prestatjenesten	88,3 %	89,0 %	89,6 %	90,2 %*	89,1 %
Lønnsutgifter pr årsverk	677 529	695 522	754 269	857 322*	765 456

*Inklusive pensjonsutgifter i 2017 – lagt på sentralt rettssubjektsnivå for 2018

Del III. Årets aktiviteter og resultater

A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Hovedmål: Staten skal understøtte Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16.

Antall gudstjenester totalt går ned med 162, tilsvarende 2,8 %, fra 2017, til 5 685 i 2018. Vi er tilfreds med at antall gudstjenester nærmer seg biskopens forordning på 5 588 gudstjenester. Vi kan ikke si oss fornøyd med at gudstjenestedeltakelsen synker med 3 % til 395 597 gudstjenestedeltakere. Bispedømmet har nådd målet med å opprettholde gudstjenestetilbudet, mens målet med å øke oppslutningen om gudstjenestene ikke er nådd.

Det er en nedgang fra 84 % i 2017 til 82,6 % døpte av medlemmer og tilhørige i 2018. Vi har ikke nådd resultatmålet om å øke oppslutningen om dåp, men registrerer at nedgangen i hovedsak er knyttet til en stor nedgang i noen folkerike enkeltsockn. Dåpen står fortsatt sterkt i Hamar bispedømme. Det samme er tilfelle for konfirmasjon, selv om konfirmasjonsprosenten av døpte 15-åringer går ned fra 85 % i 2017 til 83 % i 2018. Vi er ikke fornøyd med at vi ikke når målet om å holde konfirmasjonsprosenten oppe.

Alle sockn har godkjente trosopplæringsplaner. 9 002 barn deltok i syv av breddetiltakene i trosopplæringen i 2017. Dette er 47 % av barna i målgruppen i 163 sockn, en økning fra 44 % i 2017. Vi er tilfreds med at deltakelsen sett ut fra målgruppen øker.

Det er stabilitet i utviklingen vedrørende samarbeidet skole/barnehage/kirke fra 2017 til 2018. Samlet var det 884 tiltak i 2018 mot 896 i 2017. Over flere år er likevel hovedtendensen en nedgang. Noe av denne utviklingen skyldes nedleggelse av grendeskoler og sammenslåing av skoler.

Antall konserter og kulturarrangement i kirkens egen regi, viser reduksjon fra 829 i 2017 til 790 i 2018. Antall besøkende gikk ned fra 61 536 til 54 951, en reduksjon på 10,7 %. Isolert sett tilsier dette en utvikling man ikke kan si seg fornøyd med. Samtidig øker det totale antall besøkende til egne og andres arrangement i kirken med 1 % i forhold til 2017. Vi er tilfreds med at å nå målet om at kirken skal gi rom for ulike kunst- og kulturuttrykk.

2018-regnskapet for Hamar bispedømmeråd viser et mindreforbruk på 1,3 millioner kroner. Dette tilsier at vi har en sunn balanse i driften, som gir økonomisk handlingsrom i 2019 og årene framover.

Vi registrerer at sykefraværet er 5,8 % i 2018, og dermed en nedgang fra 6 % i 2017. Målsetningen er å redusere til 5 %. Vi kan derfor ikke si oss tilfreds før målet er nådd.

Vi anser at bispedømmets ressursbruk har vært effektiv i 2018, både med tanke på utnyttelse av kapasiteten i presteskaper, arbeidsfordeling i administrasjonen og økonomiforvaltningen.

Utviklingen i Hamar bispedømme relatert til de langt fleste måltall, viser god stabilitet. Vi vurderer at en kvantitativ og kvalitativ styrking av Hamar bispedømmes, og Den norske kirkes, tilstedeværelse på forskjellige digitale plattformer vil kunne gi økt måloppnåelse på en rekke parametere. Målrettet og god informasjon i digitale medier vil bidra til at vi når bredere ut og sannsynligvis øke oppslutningen om folkekirken.

B. Resultater og måloppnåelse 2018

Tabell 4: Måloppnåelse

Strategiske mål	Resultatmål	Resultat 2017	Resultat 2018	
Gudstjenestelivet blomstrer	Oppslutningen om gudstjenestene øker		Deltakelse redusert med 3 %	
	Gudstjenestetilbudet holdes oppe		97 gudstjenester over ny forordning	
	Flere velger kirkelig vigsel		Antall har gått opp med 3 %	
	Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe		Antall gått opp med 1 prosentpoeng	
	Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk		Antall arrangement redusert med 3 % Deltakerantall økt med 1 %	
	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet		Sokn med gudstjenester med samisk innslag redusert fra 3 til 2.	
	Flere søker dåp og trosopplæring	Oppslutningen om dåp øker		Oppslutning sunket fra 84 til 82%
Omfanget i trosopplæringstilbudet øker			78 % timer gjennomført mot 77 % i 2017	
Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker			47 % av mulige deltakere mot 44 % i 2017	
Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe			83% mot 85% i 2017	
Folkekirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter utvikler plan for diakoni		Antall menigheter med diakoniplan redusert fra 89 i 2017 til 86	
	Flere menigheter blir Grønn menighet		Antall grønne menigheter økt med 1, til 50	
	Flere menigheter er engasjert for misjon		Antall misjonsavtaler økt fra 108 til 111, dvs. 3 %	
	Kirken blir mer tilgjengelig på internett		Facebook: Antall følgere økt fra 523 i 2017 til 864	
			Besøk på nettside – økning på 13 %	
Flere får lyst til å jobbe i kirka	Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes		4 prester vigslet mot 3 i 2017	
	Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirka		Samme som i 2017	
Skole/barnehage/kirke	Oppslutning om barnehagegudstjenester øker		Økning på 6 %	
	Oppslutning om skolegudstjenester øker		Nedgang på 5 %	

B.1 Gudstjenestelivet blomstrer

B.1.1 Oppslutningen om gudstjenesten øker

Resultatmål: Oppslutningen om gudstjenesten øker

Tabell 5: Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdager - og totalt

Prostier	Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdag				Gudstjenestedeltakelse totalt			
	Gj snitt 2013-2017	2018	2017	Endring 2017-18	Gj snitt 2013-17	2018	2017	Endring 2017-2018
Hamar	39 616	38 070	37 002	1 068	52 845	50 059	50 731	-672
Solør, Vinger og Odal	41 363	38 388	40 284	-1 896	50 937	46 404	48 030	-1 626
Sør-Østerdal	34 231	30 108	33 079	-2 971	43 169	40 325	41 736	-1 411
Nord-Østerdal	16 246	14 677	15 228	-551	20 271	19 175	19 128	47
Nord-Gudbrandsdal	25 827	23 504	23 489	15	34 200	30 758	30 573	185
Sør-Gudbrandsdal	41 038	34 248	34 707	-459	49 322	45 211	44 232	979
Toten	52 440	45 660	46 405	-745	65 106	57 252	58 937	-1 685
Hadeland og Land	41 145	35 689	40 212	-4 523	49 371	42 583	48 288	-5 705
Valdres	25 995	24 568	24 472	96	30 885	28 735	29 409	-674
Ringsaker	27 765	28 248	28 020	228	35 689	35 095	36 560	-1 465
Sum - Hamar Bispedømme	345 666	313 160	322 898	-9 738	431 795	395 597	407 624	-12 027

Det totale antallet deltakere ved gudstjenester i Hamar bispedømme i 2018 var 395 597, en nedgang på 3,0 % fra 2017. Resultatmålet er dermed ikke nådd i 2018. Som i 2017 gjelder en stor del av nedgangen gudstjenester på søn- og helligdager, hvor deltakelsen går ned med 3 %. Det er også en nedgang i gudstjenester utenom søn- og helligdager på 2,7 %. Nedgangen henger sammen med nedgangen i antall gudstjenester.

Tre prostier har en total økning i gudstjenestedeltakere i 2018; Nord-Østerdal (0,2 %), Nord-Gudbrandsdal (0,6 %) og Sør-Gudbrandsdal (2,2 %). Det er kun Nord-Østerdal som har en økning i antall gudstjenester, som dermed vil kunne forklare den marginale oppgangen. Total nedgang i antall deltakere har også forklaringer knyttet til antall konfirmanter og dåp, samt bemanningssituasjon. For å lage gode anledninger for folk til å komme til gudstjenester er det derfor i hele bispedømmet, slik prosten i Hadeland og Land skriver, «en gjennomgående strategi å plassere dåp og konfirmantenes gudstjenestedeltakelse jevnt gjennom kirkeåret».

Antall deltakere på gudstjenester på søn- og helligdager øker i fire prostier; Hamar domprosti (2,9 %), Nord-Gudbrandsdal (0,1 %), Valdres (0,4 %) og Ringsaker (0,8 %). Av disse er det kun Valdres som har økt antall gudstjenester på søn- og helligdager (4 %). Det har dermed vært en forholdsvis stor økning i antall gudstjenester på søn- og helligdager, men dette har kun ført til en marginal økning i antall deltakere. Dette viser bare at det er vanskelig å helt se sammenhengen mellom antall gudstjenester som blir gjennomført og deltakelsen.

I Sør-Østerdal er det nedgang i alle kommuner, med unntak av Trysil. Dette er et svært ettertraktet sted for turisme, og prosten i Sør-Østerdal indikerer at «reiseliv og turisme står for ca. 2 000 gudstjenestebesøk i året. Det meste av dette (ca. 2/3) er i sammenheng med høytidene jul og påske.». «Innbyggertallet» i påskehelgen i Trysil kan ligge rundt 60 000. Også i Ringebu ble det behov for ekstra gudstjeneste på juleaften for å møte behovet. Dette utfordrer oss som kirke, og det må gjennomtenkes hvordan man kan avvikle gudstjenester som ivaretar både fastboende og hytte- og hotellbefolkning. Det må skapes en god balanse mellom antall gudstjenester som holdes i disse «trykkområdene», og tilgjengelige ressurser. Samarbeid med ulike lokale aktører, slik som næringslivet bør undersøkes videre.

Den største nedgangen i gudstjenestebesøk er i Hadeland og Land prosti (11,8 %). Gjennomsnittlig antall deltakere pr. gudstjeneste i prostiet er på 83 personer, så hvis man ganger dette med antall reduserte gudstjenester i Hadeland og Land (56) får man 4 648 deltakere, noe som forklarer mye av den store nedgangen på 5 700.

Oppsummert er vi ikke fornøyd med nedgangen i antall gudstjenestedeltakere, og spesielt ikke at størsteparten er på søn- og helligdag. Samtidig er det viktig å ta inn over seg at det er en endring i folks gudstjenestevaner, og det er viktig å være åpne for tiltak som kan møte mennesker på nye måter, eksempelvis tiltak som å ha dåp på lørdager, «drop-in» dåp, hverdagsgudstjenester osv. Det er grunn til å trekke frem Brøttum sokn i Ringsaker prosti, hvor hvert kirkemedlem statistisk sett går på gudstjeneste 2,25 ganger i året. Dette er høyere enn prostiet ellers, og prosten i Ringsaker trekker frem arbeidet som er gjort i soknet gjennom «gode tradisjoner, et nært samarbeid med lag og foreninger og et målbevisst arbeid i forhold til sang- og musikkinnslag i gudstjenestene».

Befolkningsnedgang, og endringer ellers i demografien spiller også inn på besøket i kirkene. Finnes det for eksempel nærmest ikke barn i et sokn vil de fleste tallene peke nedover. Alle disse faktorene fordrer at det arbeides godt med årshjul, og med å styrke kontakten mellom kirke og lokalsamfunn. Oppfølgingen skjer fra bispedømmet i dialog med prostene.

B.1.2 Gudstjenestetilbudet holdes oppe

Resultatmål: Gudstjenestetilbudet holdes oppe

Tabell 6: Gudstjenester totalt

	Gj. snitt 2013-2017	2018	2017	Endring 2017-18	Ny forordning 01.01.2018
Hamar Domprosti	689	700	729	-29	672
Solør, Vinger og Odal prosti	692	683	698	-15	708
Sør-Østerdal prosti	555	558	571	-13	555
Nord-Østerdal prosti	309	317	307	10	347
Nord-Gudbrandsdal prosti	576	541	543	-2	520
Sør-Gudbrandsdal prosti	796	773	804	-31	631
Toten prosti	746	672	686	-14	725
Hadeland og Land prosti	586	513	569	-56	542
Valdres prosti	532	539	544	-5	497
Ringsaker prosti	406	389	396	-7	391
Hamar bispedømme - sum	5 887	5 685	5 847	-162	5 588

Det totale antall gudstjenester i Hamar bispedømme i 2017 var 5 685, en nedgang på 162 gudstjenester fra 2016 (2,8 %). Hamar biskops nye forordning fra 1.1.2018 senket forordningen fra 6 153 til 5 588, en nedgang på 9,2 %. Nedgangen i antall gudstjenester er dermed et strategisk valg, og vi ser nå en tilpasning til den nye forordningen. Prostiene plasser seg noe ulikt i forhold til forordningen, hvor Hamar domprosti, Sør-Østerdal, Nord-Gudbrandsdal, Sør-Gudbrandsdal og Valdres ligger noe over måltallet, mens resten av prostiene må øke antall gudstjenester de neste årene. Forordningstallene er tematisert blant annet under biskopens visitaser. Arbeid med forordningen i seg selv har hatt en effekt, slik som fungerende prost i Nord-Gudbrandsdal skriver: «kanskje kan jobbing med ny gudstjenesteforordning i seg selv ha skapt fokus på gudstjenesten og gudstjenestelivet i menighetene».

Den største og tydeligste nedgangen i antall gudstjenester er Hadeland og Land prosti (- 56). Det er en jevn nedgang i alle soknene, og ikke ett spesielt sokn som gjør utslaget. I Toten (- 53) og Sør-Gudbrandsdal (+ 142) er det en forholdsvis stor avstand mellom avholdte gudstjenester og forordningstallet. Prosten i Toten trekker frem at det i Hoff menighet alene er 17 gudstjenester færre enn forordningstallet. I Sør-Gudbrandsdal trengs det en reduksjon i flere sokn. Flere proster løfter frem en sårbar bemanningssituasjon som utfordring knyttet til å tilpasse seg forordningstallet.

Målet er at vi skal ha et realistisk antall gudstjenester. Enkelte steder har det vært naturlig å redusere antall gudstjenester som følge av synkende folketall over tid. Vi er på riktig vei til å nå det ønskede antall gudstjenester i bispedømmet.

B.1.3 Vielser og B.1.4 Gravferd

Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsel
Resultatmål: Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe

Tabell 7: Kirkelige handlinger

	2014	2015	2016	2017	2018	Endring 2017-2018
Medlemmer og tilhørige	318.540	315.934	312.987	311.051	308697	-2 354
Folketall i Hedmark og Oppland	383.960	384.309	385.669	386 836		
Prosentandel medlemmer og tilhørige	83 %	82,2 %	81,1 %	80,4 %		
Kirkelige vielser	691	692	658	632	652	19
Inngåtte ekteskap i Hedmark og Oppland	1315	1353	1235	1 304		
Prosentandel kirkelige vigsler	52,5 %	51,1 %	53,3 %	48,5 %		
Kirkelig gravferd	3852	3810	3861	3769	3810	41
Dødsfall i Hedmark og Oppland	4101	4024	4073	4 035		
Prosentandel kirkelig gravferd	93,9 %	94,7%	94,8 %	93,4 %		
Konfirmanter	3470	3299	3060	2987	2956	-31

Det er gledelig å se at antall kirkelige vielser går opp med 19 fra 2017 til 2018. Det er dermed en positiv utvikling, men det er fortsatt bak både 2014- og 2015-tallene.

Antall kirkelige gravferder går opp med 41, og oppslutningen av gravferd er dermed høy i Hamar bispedømme. De siste årene har det vært i snitt ca. 4 000 dødsfall i Hedmark og Oppland, og legger vi

dette tallet til grunn, er de aller fleste av gravferdene gjort i kirkelig regi. Dette viser at kirkens rolle i menneskers liv rundt sårbare hendelser er stor og betydningsfull.

Medlemstallet i bispedømmet har en nedgang på 2 354. Det var innmeldt 108 og utmeldt 713 personer. Den øvrige reduksjonen i medlemmer kan skyldes dødsfall eller flytting.

B.1.5 Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Resultatmål: Kirken gir rom for ulike kunst- og kulturuttrykk

Tabell 8: Konserter og andre kulturarrangement avholdt i kirkene i Hamar bispedømme

	Konserter, musikkandakter o.l				Andre kulturarrangement			
	Egne		Andre		Egne		Andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
2016	595	47 010	370	65 063	224	10 291	55	6 616
2017	567	48 773	422	68 660	262	12 763	48	8 176
2018	498	43 654	403	70 896	292	11 297	62	13 481

Vi ser en nedgang i antall konserter arrangert av menighetene selv i 2018. Totalt er det 3 % færre arrangement som likevel samler 1 % flere deltakere sammenlignet med 2017. Tallene for konserter arrangert av andre er relativt stabil, med en jevn økning i antall deltagere de siste årene. Når vi over år ser bak tallene på «andre kulturarrangementer», ser vi at enkeltmenigheter fra år til år melder store tall ett år, mens de har tilnærmet null deltakere året etter. Årsaken til disse svingningene fra år til år kan komme av at denne kategorien melder ulike tiltak som jubileer, lokale satsninger osv. Vi vet f.eks. at reformasjonsjubileet i 2017 var med på å dra opp antall arrangement

Hamar bispedømme/Hedmark og Oppland fylker har vært underrepresentert på tildelingslistene til kulturrådet og andre støtteordninger. Vi erfarer at manglende økonomi er én viktig begrunnelse for ikke å gjennomføre et arrangement. Derfor har vi i 2018 fokusert på å styrke menighetenes kompetanse på søknadsskriving gjennom kurs på kirkemusikalske fagdager og fagdager for alle ansatte i Hamar bispedømme.

Med reformasjonsjubileet i 2017 ble det innledet et tett samarbeid med andre kulturinstitusjoner, som Anno museum, Hamar bibliotek og Høgskolen i Innlandet. Dette arbeidet fortsetter i 2018, spesielt med tanke på ulike arrangement i forbindelse med Bokas år. Vi ser at biskopens deltagelse i ulike kulturtiltak gir svært positive tilbakemeldinger, og bidrar til at det er lettere å initiere samarbeid med eksterne aktører. Vi vet også at menighetens ansatte bidrar inn i lokale kulturaktiviteter, som for eksempel å være til stede med diakonale tiltak på festivaler. Dette arbeidet fanges ikke nødvendigvis opp av statistikken, men er en god og tydelig måte for kirken å engasjere seg i lokalsamfunnet.

Hamar bispedømme arrangerer årlige fagdager for kirkemusikere. Gjennom flere år har kor vært et tema på disse dagene. Statistikken viser noen færre barnekor, mens totalt antall medlemmer er stabilt. For voksenkor ser vi en økning både i antall kor og antall medlemmer. Flere menigheter har satset på prosjektkor de siste årene. Videre satsing på fagsamlinger for kirkemusikere vil bidra til fortsatt inspirasjon og utvikling i menighetene.

B.1.6 Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Det er 2 sokn i Hamar bispedømme som har hatt gudstjenester med samiske innslag i 2018, mot 3 i 2017. Det rapporteres om 2 avholdte gudstjenester med samisk innslag, mot 3 i 2017. Det er ett sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten, det samme som i 2017. Samme tall gjelder for sokn med innarbeidet samisk språk i den lokale trosopplæringen.

Hvorfor det for andre år på rad er nedgang i antall gudstjenester med samisk innslag er usikkert. Det vil bli gjort en oppfølging av dette i Valdres og Sør-Østerdal prosti, hvor slike gudstjenester er registrert.

B. 2 Dåp og trosopplæring

Mål: Flere søker dåp og trosopplæring

B.2.1 Dåp

Resultatmål: Oppslutningen om dåp øker

Det var også i 2018 en stabil situasjon rundt oppslutningen om dåp i Hamar bispedømme. En samlet dåpsprosent på 82,4 tilsier at 5 av 6 barn tilhørende Den norske kirke, blir døpt.

I 2018 har vi arbeidet konkret knyttet til enkelte steder som over tid har hatt en tydelig nedgang i oppslutningen om dåp. Hamar og Lillehammer sokn har vært blant disse. Hamar sokn har i perioden 2016-2018 en positiv utvikling i dåpsoppslutning. Samlede tall for Hamar domprosti bekrefter dette. Domprosten i Hamar reflekterer over hva som kan danne bakgrunn for denne positive tendensen:

«Særlig i Vang og Hamar er trosopplæringen nå godt implementert. Og det er i disse menighetene oppslutningen om dåpen øker tydeligst. Selv om enkelte tiltak kan slite med oppslutningen, tror jeg helheten, og kanskje særlig babysangen, har bidratt til de gode dåpstallene.»

Tabell 9: Sokn som øker andel døpte. Tall i %

Sokn	2016	2018
Vang	73	83
Tynset	88	94
Vardal	75	86
Lunner	81	88
Fluberg	85	94
Aurdal	69	94
Brumunddal og Veldre	86	91
Eidskog	75	84

Det er vanskelig å se en tydelig sammenheng for utviklingen lokalt. I noen tilfeller kan økningen eller nedgangen være en årlig forbigående variasjon. Vi finner sokn i både byer og på landsbygda hvor dåpsprosenten stiger eller synker. Det er interessant å observere at sokn som Raufoss og Brumunddal/Veldre har en dåpsprosent på over 90% samtidig som vi ser at sokn på landsbygda har en dåpsprosent rundt 60 %. Dette viser både potensialet for dåp i byene og at man også på landsbygda må ta utfordringen med færre døpte på alvor.

Tabell 10: Sokn med nedgang i andel døpte. Tall i %

Sokn	2016	2018
Stange	79	73
Åmot	84	78
Alvdal	85	78
Sel	96	65
Lillehammer	77	61
Fåberg	79	65
Gjøvik	90	69
Vestre Slidre	83	57
Furnes	75	66
Grue	94	62

I sokn med sterk nedgang bør det vurderes å sette i gang tiltak. Det bør drøftes lokalt årsaker og mulige tiltak for å styrke oppslutningen om dåp. Det ble i 2018 forsøkt gjennomført «drop-in» dåp i Lillehammer sokn. Selv om det ikke resulterte i mange dåp, bidro det til økt fokus på dåp i media. Utviklingen tilsier at bispedømmets dialog med Lillehammer sokn om dåp bør fortsette. Tiltak som «drop-in» dåp åpner også opp for at eldre barn og voksne får et mulighetsrom til å døpes. Det er viktig å tydeliggjøre at dåp kan skje hele livet, og at vi i vår kommunikasjon snakker mangfoldig om dåp. Dette vil være særs nødvendig på sikt, for med synkende dåpstall over tid vil dette etter hvert gjelde mange, ikke minst med tanke på dåp i tilknytning til konfirmanttiden.

Det er viktig med høy bevissthet inn i 2019 med tanke på den videre utviklingen. Fungerende prost i Nord-Gudbrandsdal skriver:

«Uansett må vi følge utviklinga tett – for når noen få av våre medlemmer ikke døper barna sine, så utfordrer det til fornya gjennomtenkning om hvordan vi møter familiene med nyfødte, og om vi klarer som kirke å by på oss selv på en måte som gjør oss relevante som hjelp og støtte for barna på livsveien, i foreldrenes øyne.»

For å vite hvilke tiltak som kan settes inn, trengs det en større forståelse av målgruppen, og spesielt hvorfor ikke foreldre med barn tilhørende Den norske kirke gjennomfører dåp. Derfor inviterte bispedømmet i 2018 til en spørreundersøkelse på nett, hvor det ble avgitt rett i underkant av 100 svar. Undersøkelsen har metodiske svakheter, men den har likevel interessante funn. Avgjørende for mange av respondentene er et ønske om at barnet skal få velge selv. Resultater fra undersøkelsen vil inngå i det videre arbeidet med å styrke dåpen i Hamar bispedømme.

B.2.2 Trosopplæring - omfang

Resultatmål: Omfanget i trosopplæringstilbudet øker

Gjennomsnittlig antall gjennomførte timer trosopplæring i menighetene i 2018 er 258,5 av 329,5 planlagte timer, mot 272 av 355 planlagte timer i 2017. Dette gir en nedgang på 13,5 timer sett opp mot 2017.

Differanse mellom antall planlagte timer trosopplæring og antall gjennomførte timer, er 71 timer mot 83 timer i 2017. Dette gir 78 % gjennomførte timer av planlagte timer i 2018, mot 76,5 % i 2017. Vi hadde forventning om at gjennomførte timer trosopplæring skulle øke i 2018 når menigheter med nylig godkjente planer kunne iverksette nye planlagte tiltak i tillegg til eksisterende tiltak. I 2018 gjennomførte menighetene i snitt 13 tiltak mot 13,3 tiltak i 2017. Opptrapping av tilbudet i timer og antall tiltak har kun skjedd i enkelte menigheter.

Grunner til lav opptrapping av tiltak i trosopplæringstilbudet etterspørres i årsrapportsamtalene i 2019. Videre vil opptrapping av trosopplæringstilbudet tematiseres i revidering av trosopplæringsplanene fra og med 2018 – 2022 hvor planenes realisme ses opp mot gjennomføringsevne.

B.2.3. Trosopplæring - oppslutning

Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene øker

Det var 19 198 barn i målgruppen 0-18 år til deltakelse på sju nasjonale breddetiltak i 2018. 9002 som er 47 % av målgruppen, benyttet seg av tilbudet sammenlignet med 9092 som utgjorde 44 % i 2017. I andelen barn og unge i målgruppen er det en økning i oppslutning på 3 %. Samlet sett er deltakelsen i trosopplæringstiltakene nokså stabil fra 2017 til 2018. Vi er fornøyd med at deltakelsen sett ut fra målgruppen øker.

Framover vil vi ta i betraktning at både kullstørrelse og menighetenes bestemmelse av målgruppe for tiltakene i planverktøyet innvirker på antallet som inngår i målgruppen til enhver tid.

Tabell 11: Andel deltakere av antall i målgruppa i sju breddetiltak i Hamar bispedømme 2016-2018 og hele landet:

	2017 163 godkjente planer			2018 163 godkjente planer			2018 Hele landet - %
	Antall deltakere	Antall i målgruppa	Deltakelse i %	Antall deltakere	Antall i målgruppa	Deltakelse i %	
Dåpssamtale	2 181	2 123	103	2 174	2 078	105	99,0
Fireårsbok	1 363	2 524	54	1 248	2 551	49	42,5
Breddetiltak for 6 år	703	2 108	33	690	1 846	37	28,7
Tårnagenthelg	604	2 329	26	666	2 414	28	24,0
Lys Våken	821	3 858	21	767	3 909	16	21,1
Konfirmasjon	2 984	3 516	85	2 982	3 569	84	82,2
Året etter konfirmasjon	436	4 208	10	475	2 831	17	13,1
Gjennomsnitt alle tiltak	9 092	20 666	44	9 002	19 198	47	42,9

Tabellen viser at fire av sju breddetiltak har oppgang i prosentpoeng, og tre tiltak har nedgang i oppslutning i de respektive målgruppene i 2018 sett opp mot 2017:

- Dåpssamtalen står sterkt med full oppslutning.
- Fireårsbok viser 5 prosentpoeng nedgang.
- Breddetiltak for 6-åringer øker med 4 prosentpoeng.
- Tårnagenthelg har en oppgang på 2 prosentpoeng.
- Lys Våken har i likhet med fireårsbok 5 prosentpoeng nedgang. 54 færre barn deltok enn året før. Tjuefire menigheter avlyste tiltaket før gjennomføring. Som grunn for avlysningen oppgir åtte menigheter ingen eller få påmeldte, åtte pga. mangel på personalmessige ressurser (Valdres prosti (seks), Sør-Gudbrandsdal prosti (to)), to menigheter at tiltaket er flytte til begynnelsen av 2019, en pga. sykdom hos ansatte og fem oppgir ingen grunn.
- Det ble konfirmert 15 færre i 2018 enn i 2017.
- Året etter konfirmasjon har en økning på 7 prosentpoeng, og hadde 39 flere deltakere sett opp mot målgruppen i 2017. Det er grunn til å trekke fram menighetene i Sel kirkelig fellelsråd hvor Heidal menighet i 2018 hadde 70 % deltakelse av 15 åringene (7 av 10) og 47 %

deltakelse av 16 åringene (9 av 19). Til sammen i Heidal, Nord-Sel og Sel menigheter deltok 33 av 115 unge av alle 15-/16-åringer i målgruppa. Samlet gir dette 38 % deltakelse på året etter konfirmasjon.

I 2017 sa vi at Hamar bispedømme ville styrke fokus på ledertrening gjennom profilering av ledertreningstilbud og utfordring til alle menigheter om å satse på ledertrening som ett av flere rekrutteringstiltak. Dette har vi lagt et grunnlag for gjennom samtaler med enkeltmenigheter og tettere samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner, samt større administrativ deltakelse på Ungdomsting.

Oppsummert er det en svak økning i oppslutningen til sammen på disse sju breddetiltakene sett ut fra antallet i målgruppene, men nedgangen i enkelttiltaket Lys Våken er markant. Dette er et av de mer ressurskrevende tiltakene. Framover må vi stå i dialog med menighetene om avlysning av tiltak.

B.2.4 Konfirmasjon

Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Tabell 12: Konfirmantoppslutning

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Konfirmerte	3 390	3 431	3 470	3 299	3 060	2 971	2 956
Konfirmasjonsprosent av døpte 15-åringer med bosted i bispedømmet	88	90	91	88	86	85	83
Andel av 15-åringer som konfirmerte seg	69	71	72	68	64	65	

Antall konfirmerte i Hamar bispedømme synker med 15 personer fra 2017. Antall konfirmerte i forhold til antall medlemmer i årsgruppen, ligger på 83 %. Prosentandelen var i 2017 85 %. For bispedømmet som helhet er oppslutningen om konfirmasjon nokså stabil, men heller ikke i 2018 når vi målet om at oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Dersom vi ser på perioden 2016-2018, har de fleste prostiene stabile tall, men det er to prostier som skiller seg ut med tydelig nedgang:

- I Solør, Vinger og Odal prosti har antall konfirmerte i perioden sunket fra 418 til 350. Gjennomsnitt for perioden 2013-2017 var 436.
- I Nord-Gudbrandsdal prosti har antall konfirmerte i perioden sunket fra 257 til 227. Gjennomsnitt for perioden 2013-2017 var 254.

For Nord-Gudbrandsdal prosti har nedgangen sannsynligvis sammenheng med generell befolkningsnedgang og lave fødselstall over tid. For Solør, Vinger og Odal prosti vil vi i 2019 gå i dialog for å identifisere mulige årsaker til endringene.

Arbeid med konfirmanttiden i bispedømmet

Så å si alle menighetene tilbyr leir; helg eller uke som del av konfirmantopplegget. Noen bynære menigheter arrangerer egen leir, som Elverum, Hamar/Vang, Lillehammer og Gjøvik fellesråd. Mindre menigheter som Ås, Eina og Raufoss i Vestre Toten, og Nord-Fron, Sel, Dombås og Lesja i Nord-Gudbrandsdal har inngått et forpliktende samarbeid om leir. Felles for disse, er at de sammen har et eierskap til konfirmantleir, og et team av ansatte som er drivkraft i leirarbeidet sammen med ungdomsledere. Menighetene viderefører samarbeidet inn mot ungdom etter konfirmanttida.

De fleste mindre menighetene deltar på leir/helg som kristne barne- og ungdomsorganisasjoner tilbyr, som HEKTA (ukes leir og helg) og SPEKTER (ukes leir). De fleste menighetene velger helgeleir. 74 menigheter, i hovedsak mindre menigheter, deltok på HEKTA-helg i Håkonshallen i februar. Biskopen deltar der. Små menigheter melder at de selv ikke kunne ha arrangert konfirmanthelg ut fra ressurstilgang, opplegg, innhold, tilrettelegging.

Vågå menighet har en opptakt til konfirmantåret gjennom tiltaket «Snart konfirmant» som kombinerer pilegrimsvandring, mat og informasjonsmøte om konfirmanttida i kirka. Foreldrene kommer til informasjonsmøtet. Flere ansatte deltar, og opplegget utvikles stadig. Dette var en suksess både i 2017 (100 % deltakelse) og 2018 (81 % deltakelse).

B.3 Kirke og samfunn

Strategisk mål: Folkekirken engasjerer seg i samfunnet

B.3.1 Diakoni

Resultatmål: Flere menigheter utvikler plan for diakoni

Antall sokn med diakonal betjening

Det er stabile tall i antall sokn med diakonal betjening i Hamar bispedømme, med en liten nedgang fra 59 i 2017 til 58 i 2018. Bispedømmet fortsetter å jobbe sammen med fellesråd for å utrede muligheter for å øke antall sokn med diakonal betjening, sett i lys av ekstra bevilgede midler i 2019 for å satse på kirkens diakonale samfunnsansvar.

Diakoniplaner

Antall sokn med diakoniplaner har blitt redusert med 3, fra 89 i 2017 til 86 i 2018. Vi er ikke fornøyd med denne nedgangen. I flere visitaser i 2018 har biskopen gitt de visiterte soknene utfordring med å lage lokal diakoniplan, og dette bør kunne gi en økning i 2019. Selv om reduksjonen er marginal, er resultatmålet om flere diakoniplaner ikke oppnådd. Dette kan sees i sammenheng med redusert bemanning ved bispedømmekontoret i 2018.

B.3.2 Grønn menighet

Resultatmål: Flere menigheter blir grønn menighet

Det rapporteres om 50 grønne menigheter i 2018, som er en økning med 1 fra 2017. Dette utgjør 30,7 % av menighetene i bispedømmet.

Hamar bispedømmeråd har i 2018 fulgt opp Kirkerådets prosjekt Miljøledelse, med henvendelse til de grønne menighetene som ikke er registrert på www.miljofyrtarn.no om at de må registrere seg der. Enkelte menigheter har gjort denne registreringen og vi fortsetter å følge opp de resterende. Bispedømmet deltok også med fire ansatte og frivillige på Kirkerådets samling om Miljøledelse på Mesnalia. Våren 2019 har Valdres prosti særskilt fokus på grønne menigheter, og vi forventer at dette fører til en økning i antall grønne menigheter i dette prostiet.

B.3.3 Misjonsavtaler

Resultatmål: Flere menigheter er engasjert for misjon

I følge våre oversikter har 111 menigheter i Hamar bispedømme misjonsavtale i 2018. Dette utgjør 68 % av menighetene. Vi ser en oppgang på tre misjonsavtaler, og to prosentpoeng. Vi når dermed målet om at flere menigheter skal ha misjonsavtaler.

I 2018 ble det gjort en større kartlegging av alle menighetene, og det er gjort kontakt med lokale aktører for å utfordre de menighetene som enda ikke har en avtale. Vi forventer dermed å se en fortsatt økning i 2019.

B.3.4 Tilgjengelighet på internett

Resultatmål: Kirken blir mer tilgjengelig på internett

Antallet besøk på nettsiden har gått opp, fra 33 073 i 2017 til 37 189 i 2018. Statistikkverktøyet ga oss et mye lavere tall for 2017 til fjorårets årsrapport. Tallene for alle bispedømmer er nå hentet ut på nytt sentralt, og det viser seg at også fra 2016 til 2017 var det en god oppgang. Dette er vi selvfølgelig fornøyd med. I 2018 hadde vi 21 877 besøkende til nettsiden, mot 17 577 i 2017.

I 2018 har vi vært opptatt av å formidle «de gode historiene». Både i forbindelse med 25-års jubileet for vigslingen av Norge og Nordens første kvinnelige biskop, ved å hente frem stoff om biskop em. Georg Hille som fylte 95 år i 2018, og ikke minst ved å løfte fram det gode arbeidet som gjøres rundt om i bispedømmet.

Det ble laget flere artikler til 25-årsjubileet for biskop em. Rosemarie Köhns vigsling. Resultatet: godt besøkte nettsider med mange delinger, og mye aktivitet på facebookposter.

Biskop em. Georg Hille fylte 95 år 28. desember 2018. I den sammenhengen passet det å dele tekster om ham og hans tjeneste som biskop.

Det har vært en jevn økning av antall følgere på Facebook. Fra 523 i 2017 til 864 i 2018. Instagram var en ny arena for oss i 2017. Ved årsskiftet hadde vi 361 følgere.

Hamar bispedømme har forsøkt å møte den nye digitale tiden med blant annet å fortsette med podcast. Podcastmarkedet har i de senere årene vokst i både lyttere og antall podcaster. Vi mener at Den norske kirke bør være tilstede i dette segmentet, og har også i 2018 produsert flere episoder av podcasten «Pod for Gud og hvermann». Målsetningen er å formidle folkekirke gjennom intervjuer med mennesker fra ulike deler av samfunnet. I 2018 ble det utgitt 11 episoder, inkludert en minidokumentar om Rosemarie Köhn i anledning 25-års markeringen av første kvinnelige biskop i Norden. Det er utfordringer knyttet til markedsføring, og det er vanskelig å bli kjent og hørt gjennom den store massen av podcaster. Podcasten har likevel nådd et anselig lyttertall (200-300 pr.episode) og det er målsetning om å utvikle den videre med flere gjester inn i 2019. Det krever bevissthet, støtte og satsning fra både regionalt og nasjonalt nivå.

Kirkebakken, Den norske kirkes intranettsider, kan bli et godt verktøy i internkommunikasjonen. Men dette betinger at alle ansatte bruker verktøyet. Der er det fortsatt en vei å gå. Dette løftes stadig fram på prostemøter, møter med kirkevergelagets styre, fagdager og felles møtedag for proster og kirkeverger. Sammen med kirkevergelagets styre ses det på muligheten for temadag/seminar i 2019 for ytterligere å øke bevisstheten om dette.

På Fagdager 2018, for alle ansatte i kirka i Hamar bispedømme, hadde to av seminarene kommunikasjon som tema: Hvordan være kirke på nett, og hvordan få oppmerksomhet i media. Fulltegnede seminarer og engasjerte deltakere vitner om at kommunikasjon er et felt det er ønske om å satse mer på rundt i menighetene.

I forbindelse med prostenes årsrapportering gjorde vi en kartlegging av hvordan tilgjengeligheten på nett av de 47 fellesrådsområdet i bispedømmet. Denne viser at 42 fellesrådsområdet har en eller annen form for nettside, men kun 23 av disse har mulighet for å registrere dåp på nett. Nettsidene er

ellers i ulik grad oppdatert med tanke på kontaktinformasjon til ansatte. Flere prester og menigheter er også i sosiale medier, men dette er ofte ikke strategisk og samordnet, men er mer, slik prostene i Nord-Østerdal skriver: «opp til tiltak og kompetanse hos enkeltpersoner». Disse funnene antyder at kirken har utfordringer knyttet til å være tilgjengelig for folk på de plattformer som brukes, og det blir vanskelig å fullt ut utnytte de muligheter disse medier gir til å formidle den gode historien om alt som skjer i kirkene. Tilgjengelighet på nett, og det digitale nærværet ellers bør prioriteres sterkere.

B.3.5 Arbeid blant flyktninger

Arbeidet blant flyktninger og med integrering har endret seg de siste årene. Det kommer generelt sett færre til Norge, og flere flyktningmottak er derfor nedlagt. Prostene rapporterer likevel om flere gode tiltak for integrering i bispedømmet: Nær kontakt mellom prest og asylmottak i Vang i Valdres, «Det gode møtet» i Fолldal, nyttårsfeiring i Tolga, fellesgudstjeneste i Lillehammer, dialoggruppe i Kongsvinger, Internasjonal kafé i Stange, undervisning for innvandrerkvinner i Hundalen, Språkkafé i Raufoss, «Middag på tvers» i Hoffsvangen, «Badstufest» i Gran, «Jul på norsk» i Brandbu, «Åpent hus», «Gjestebud» i Sør-Østerdal prosti. I tillegg skjer det en del samarbeid med blant annet voksenopplæringen, kommunen og andre aktører hvor prest og andre kirkelige ansatte er tilstede. De lokale kirkene jobber også med å inkludere flyktninger og tilflyttere inn i det daglige menighetslivet. Dette viser at det er fortsatt et stort engasjement for integreringsarbeid i bispedømmet.

B.3.6 Vigsling av kirkebygg

Søndag 3. juni 2018 ble Norges første samiske fjellalter vigslet. Fjellalteret står på samepolitikeren Daniel Mortenssons vinterboplass ved Kjerran på Valdalsfjellet i Engerdal.

På leirstedet Tron ungdomssenter mellom Tynset og Tyllidalen, ble Tron kapell vigslet 2. september 2018. Kapellet er en lavvo med takvinduer mot Tronfjellet og brukes til gudstjenester og sakrale samlinger under konfirmantleirer og barne- og ungdomsleirer.

B.3.7 Pilegrimsarbeidet

For 2018 rapporterer pilegrimssentrene et tilsvarende antall overnattinger på pilegrimsherberger på Gudbrandsdalsleden som i 2017. En tørr og varm sommer i 2018 tilsier at langt flere pilegrimer enn normalt ville overnatte utendørs, noe som trolig peker på en økning i antallet pilegrimer også i 2018. Det er arbeidet med å styrke fellesskap og samhandling med pilegrimssentrene i bispedømmet, besøk på sentrene og felles møter for menighetsråd langs Gudbrandsdalsleden. Menighetsrådene har engasjement for pilegrim, samtidig som mange av dem opplever knapphet på ressurser i forhold til mulighetene til å styrke pilegrimsarbeidet.

I 2018 gjorde vi et tilsvarende arbeid på Østerdalsleden, hvor vi møtte menighetsråd, frivillige og ansatte. Hamar bispedømme ønsker å gi oppmerksomhet og støtte til arbeidet ved de mange ulike ledene i bispedømmet, og ser behovet for å prioritere ledene utenom Gudbrandsdalsleden. Mange av disse har gjennom lang tid vært båret av frivillig innsats.

Tallene som rapporteres inn for åpne kirker i 2018, tilsier at i overkant av halvparten av soknene i bispedømmet har tilbud om åpen kirke i større eller mindre grad. Imidlertid ser det ut til at det er mangelfull rapportering flere steder, så trolig er tallet enda høyere. Det er ønskelig med mer presis rapportering på området.

Hovedutfordringen knyttet til pilegrimsarbeidet i bispedømme er involvering og deltakelse lokalt og regionalt. Ansatte trenger økt kunnskap om og kjennskap til eksisterende pilegrimsarbeid. Menighetene må bli mer bevisst både vertskapsrollen og mulighetene i å ta pilegrimsledene i bruk i

trosopplæring, gudstjenesteliv og samarbeid med skoler og barnehager. Vi vil støtte menighetene i dette gjennom besøk i menighetsråd, faglige samlinger og samarbeid om vandringer.

B.3.8 Religionsdialog

I 2018 ble det igangsatt en «Tankesmie for religionsdialog i Hamar bispedømme». Denne gruppen skal fungere som et kreativt forum for arbeid med dialog i bispedømmets større byer. Gruppen består av representanter fra byene Kongsvinger, Elverum, Hamar, Gjøvik og Lillehammer. Det har vært avholdt to møter i 2018, hvorav ett møte inkluderte bidrag fra Oslo Dialogsenter. Det planlegges å møtes også i 2019. Dette er å regne som en nystart på dette arbeidet, og resultater vil kunne vise seg på sikt.

I Kongsvinger er det etablert en dialoggruppe, med bakgrunn i et kommunalt initiativ. De har brukt den første tiden på å bli kjent med hverandre, og som prostene i Solør, Vinger og Odal sier, har dette skapt «en god plattform for videre samarbeid og forståelse.»

B.3.9 Beredskap

Nato-øvelsen «Trident Juncture» berørte flere kommuner i Hamar bispedømme. Det var derfor et fokus å følge opp beredskapsarbeidet lokalt blant annet gjennom prostene og deltakelse i Fylkesberedskapsrådet. Øvelsen tydeliggjorde behovet for stadig å være seg bevisst det ansvaret kirken har i møte med hendelser og samvirke med andre samfunnsaktører.

Dette har også satt et fokus på kirkens plass i de kommunale beredskap/kriseteam. I forbindelse med årsrapporteringen ble det gjort en enkel kartlegging over kommuner der prest eller diakon har fast sete i teamet. Kommunene har organisert seg noe ulikt, men det viser seg at kirken er representert i 40 av 48 kommunale beredskap/kriseteam. Blant de 8 kommuner hvor prest ikke er del av teamet, er kirken de fleste steder knyttet til beredskaps-/kriseteam gjennom andre ordninger. En slik løstere tilknytning kan føre til manglende mulighet til å delta på øvelser og at kommunen ikke får god nok tilgang på den kompetanse som presten representerer i lokalsamfunnet. Dette vil vi følge opp gjennom de aktuelle prostene i 2019.

B.4 Rekruttering

Strategisk mål: Flere får lyst til å jobbe i kirka

B.4.1 Vigslinger

Resultatmål: Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes.

Antall vigslinger er stabilt, og har ligget på det samme de siste årene. I 2018 ble det gjennomført fire presteordinasjoner. Hamar bispedømmes målsetning er å holde dette nivået, og helst øke det noe. I 2019 er det planlagt flere ordinasjoner og vigslinger.

B.4.2 Frivillige medarbeidere

Resultatmål: Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken.

7 355 personer arbeidet frivillig i 2018, noe som er helt stabilt fra 2017 (7 391). Det er en nedgang i antall frivillige innen gudstjenestearbeid, barne- og ungdomsarbeid, komite og utvalgsarbeid. Vi er ikke tilfreds med en reduksjon innen disse viktige satsningsområdene. Det er derimot en positiv økning innen diakoni og kultur-/konsertarbeid. Dette viser at det fortsatt er behov for å styrke

frivilliges arbeid i menighetene. Vi er fornøyd med at totalantallet på frivillige er stabilt, men konstaterer at det innenfor viktige områder har vært en reduksjon.

B.4.3 Prosjekt rekruttering til kirkemusikk

Vi har i 2018 fortsatt et samarbeid med Toneheim folkehøgskole og Hamar kirkelige fellesråd rundt et valgfag i orgelspill. Dette har gått i flere år, først med støtte fra Tilleggsgavefondet, og det siste året med OVF-midler. I skoleåret 2018-19 har det vært om lag 10 deltagere på dette kurset, hvorav én søker høyere utdanning i kirkemusikk.

Hamar bispedømmeråd mottok før jul 2018 støtte fra kirkerådets rekrutteringsmidler til et rekrutteringstiltak rettet mot pianoelever i videregående skole. Dette vil bli gjennomført i løpet av 2019.

B.4.4 Videreutdanning menighetspedagog

I 2018 ble femte og siste semester med desentralisert videreutdanning for trosopplæringsmedarbeidere gjennomført. Faget var *Film*, populærkultur og livstolkning (10 stp). 7 kvinner og 2 menn fulgte utdanningen. Studiet har vært viktig for den enkelte deltaker, hevet kompetansen og styrket fagmiljøet i bispedømmet. Flere medarbeidere inne undervisningsfeltet følges i fortsettelsen opp av rådgiver inn mot andre læresteder. Siste halvdel av 2018 gjaldt dette 4 i kateketstillinger og 1 i menighetspedagogstilling i bispedømmet.

B.4.5 En landsdekkende lokalt forankret folkekirke

Kirkelige handlinger pr. faste presteårsverk

Tabell 13: Kirkelige handlinger pr. prest

	Antall prester inkl. biskop	Antall konfirmanter	Antall konfirmanter pr. prest	Antall vigslers	Antall vigslers pr. prest	Antall gravferder	Antall gravferder pr. prest	Antall dåp	Antall dåp pr. prest
2014	108,90	3 470	32	677	6	3 778	35	2651	24
2015	115,20	3 299	29	692	6	3 812	33	2 598	23
2016	112,70	3 060	27	658	6	3 861	34	2 454	22
2017	116,40	2 987	26	635	5	3 766	32	2 325	20
2018	113,95	2 956	26	652	6	3 810	33	2 291	20

Beregningsgrunnlag: Fast ansatte pr. 31.12.2018 og Statistisk sentralbyrå (foreløpige tall)

Antall kirkelige handlinger pr. prest er stabilt. Det er liten variasjon fra 2015 fram til 2018.

Ekstratjenester (gudstjeneste, gravferd, vigsel)

Tabell 14: Ekstratjenester

	Vigsel	Gravferd ved andre	Gravferd ved prest	Gudstjenester ved andre	Gudstjenester ved prest
2016	28	13	20	39	22
2017	15	3	20	20	79
2018	21	1	10	9	21

Det går tydelig fram at det har blitt brukt færre ekstratjenester i 2018 enn i 2017, spesielt er forskjellen stor når det gjelder gudstjenester ved prest. Totalt ble det brukt ekstratjenester for 137 kirkelige handlinger i 2017, mot 62 i 2018. Det er også en vesentlig nedgang fra 2016, der det var 122 kirkelige handlinger som var utført av ekstrabemannings. Dette er en positiv trend, da det tyder på at det er flere stillinger som er besatt av fast prest og det er et minkende behov for ekstratjenester.

Det er brukt en del pensjonister i 2018 som har gått inn i faste stillinger, men blitt lønnet på pensjonistvilkår. Totalt er ca. 6 årsverk dekket opp av pensjonister. Pensjonistene har bidratt sterkt til å løse bemanningssituasjonen ved vakanser. Som sommervikarer har vi også i 2018 benyttet studenter framfor pensjonister.

Prestedekning

Tabell 15: Antall årsverk i Hamar bispedømme

	Totalt	Presters inkl biskop	Andel i prosent	Administrasjon	Andel i prosent	Andre stillinger	Andel i prosent
Hamar 2017	129,90	116,40	89,60	13,50	10,39	0	0
Hamar 2018	127,45	113,95	89,41	13,50	10,59	0	0

Totalt antall årsverk i Hamar bispedømme har gått ned med 2,45 stilling fra 2017 til 2018. Denne endringen er i presteskapet da administrasjonen er lik for 2017 og 2018. Dette er et resultat av omstillingsprosessen som ble satt i gang i bispedømmet i 2017, i møte med endrede rammevilkår.

Utlysning, søknader og tilsetning i prestatjenesten

Tabell 16: Stillinger, søknader og tilsettinger

	Utlyste stillinger	Antall søknader	Søknader pr. stilling	Stillinger lyst ut flere ganger	Antall tilsettinger	Ubesatte stillinger
2016	33	84	2,5	10	21	5
2017	18	53	2,9	0	17	4
2018	31	72	2,3	5	20	8

Antall utlyste stillinger i 2018 var høyt. 31 stillinger ble lyst ut, mens det ble tilsetning i kun 20. Det er flere stillinger enn tidligere som har vært tilsatt midlertidig, blant annet med pensjonister. Dette som et resultat av at vi ikke har fått faste tilsettinger.

31.12.18 var det 8 stillinger som ikke var besatt. Disse vil bli lyst ut i løpet av vinter/vår 2019. De resterende 3 stillingene har vært deltidsstillinger, som i løpet av året har fått annen sammensetning og dermed ikke vil bli lyst ut på nytt som samme stilling. Hele 5 stillinger var utlyst to eller flere ganger. En stilling har vært lyst ut 3 ganger. Flere av de 20 tilsettingene er til stillinger utenfor sentrale strøk som vært vanskelig å besette. Vi fornøyd med dagens situasjon, og venter at de 8 stillinger snart vil bli besatt.

Antall søknader er lavere enn tidligere - kun 2,3 søknader pr. stilling mot 2,9 i 2017. Dette ligger langt under landsgjennomsnittet som er på 3,2. Aktiv innsats for rekruttering er fortsatt viktig, både for å få studenter til å studere teologi, og få nåværende prester til å stå lenger i stilling.

Det har i 2018 vært få søkere med utenlandsk bakgrunn, og ingen med utenlandsk bakgrunn ble tilsatt. Trenden har heller vært at de med utenlandsk bakgrunn har søkt seg tilbake til sitt hjemland,

spesielt gjelder dette de som kommer fra Island. Det er nå 10 prester i bispedømmet som har utenlandsk bakgrunn, 2 fra Danmark, 5 fra Island, 1 fra Nederland og 2 fra Tyskland.

Det ble tilsatt 5 som kom direkte fra utdanning i 2018, 3 kvinner og 2 menn. 9 av de tilsatte kom fra annen prestestilling, mens en kom fra annen kirkelig stilling. Også i år har det vært flere interne søkere som er tilsatt, mens tilgangen fra andre bispedømmer er fortsatt lav.

Av de 22 som fratradte stilling i 2018, har 6 gått av med alderspensjon og 3 med AFP. Det tilsvarer hele 41 % av de som sluttet i stilling mot 36 % på landsbasis. 6 gikk over til annen prestestilling og 3 gikk til stilling utenfor kirken. Dette vil nok være trenden noen år til, da det fortsatt er mange prester i pensjonsalderen. Vår oppgave blir å legge til rette for å stå lengst mulig i stilling, og ikke gå av med AFP.

Alderssammensetning og stillingskategorier

Tabell 17: Alderssammensetning i presteskapet

	39 år og yngre		40-49 år		50-59 år		60 år +		Totalt
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall
2016	15	13	36	31	35	30	30	26	116
2017	12	10	34	30	35	30	34	30	115
2018	16	14	29	26	35	31	32	29	112

Alderssammensetningen er stabil, men det er gledelig at den yngste aldersgruppen, dvs. 39 år og yngre, har steget med 4 % - samtidig som den eldste gruppen, dvs. 60 år +, har gått 1 % tilbake. Det er ikke store endringer, men det går i ønsket retning. Aldersgruppen 39 år og yngre og 40-49 år utgjør 40 % av prestegruppen, og det tilsier da at det fortsatt er 60 % over 50 år. Dette er eksakt det samme som i 2017. Det er to utfordringer som det må jobbes aktivt med framover; rekruttere unge prester og samtidig jobbe rekrutterende med å få de eldste til å stå lenger i tjeneste.

Livsfasepolitikken er et virkemiddel som det må jobbes videre med for å legge til rette for både yngre og eldre.

Livsfasepolitikk

Hamar bispedømme ønsker å føre en livsfasepolitikk som innbefatter alle livsfaser og deres utfordringer. Dette kan innebære tilpasninger i arbeidsplanene til den enkelte. Hamar bispedømme har en særavtale om livsfasedager, dvs. 3 fridager pr. år for ansatte med barn under 10 år, og 3 fridager for ansatte over 65 år. De ansatte setter stor pris på denne avtalen, og den er i seg selv et rekrutteringstiltak.

Hamar bispedømme har mange små utkantstrøk, og det fører til at enslige på disse stedene har behov for å ha noe mer sammenhengende fri. Det er flere med pendlerstatus, og det er viktig at det legges arbeidsplaner som gjør det mulig for disse å ha noen langhelger innimellom og heller jobbe lengre dager når de er på plass. Dette er et tiltak som flere har benyttet seg av og som har gjort at prester har tatt imot stillinger i utkantstrøk.

For å nå disse målsettingene er det nødvendig med respekt for gode arbeidsplaner og tidsregistrering. Her er det viktig med godt samarbeid mellom prost og prest. Dette arbeidet er vi godt i gang med og har mye fokus på.

Det er viktig at innføringsprogrammet for nye prester blir fulgt opp, for å sikre en god start og god ivaretagelse av nyansatte.

Arbeidsveiledning

I 2018 har bispedømmet utvidet veiledningstilbudet for prester og andre kirkelige ansatte, fra 5 til 6 grupper.

Vårt hovedfokus har vært arbeidsveiledning i gruppe, med ønske om å innarbeide kultur for veiledning basert på normalfunksjon som arbeidstaker. På sikt ønsker vi en utvikling mot tverrfaglige grupper. Dette forutsetter godt samarbeid med fellelrådene, for å rekruttere arbeidstakere fra ulike yrkeskategorier. Samarbeidsorganet for arbeidsveiledning er i så måte et viktig sted for felles forståelse og utvikling av et arbeidsveiledningstilbud forankret i begge arbeidsgiverlinjer.

Vurdering av bemanningssituasjonen

Bemanningssituasjonen i bispedømmet har variert fra prosti til prosti. I de fleste prostiene har det gått bra og vært bortimot full bemanning. Noen steder har det vært flere vakanser samtidig, på grunn av dårlig tilgang til søkere. Situasjonen har løst seg ved hjelp av arbeidsomme pensjonister. To proster har gått av med alderspensjon i løpet av 2018.

Vakanseperioden ved ledighet har i 2018 vært 3 måneder, mot 5 i 2017, og det letter situasjonen mye. Det har ført til at nye prester har vært på plass såpass raskt at det ikke har vært til slitasje for de andre prestene.

Det har vært noen langtidssykemeldinger der det har vært vanskelig å få vikarer. Slitasjen hos prostene har i noen tilfeller vært vel stor da de har gått inn og løst tjenesten.

Omstillingsprosessen har ikke gått så raskt som forutsatt. Bedre økonomi har også gitt mulighet til å utsette noen tiltak. Det er inndratt 2,75 % stilling i 2018. Studentpreststillingen ved Høgskolen Innlandet, Hedmarks-campusene, har istedenfor å bli inndratt som den skulle i 2018, blitt utvidet fra 50 til 100 % stilling. Dette var et nødvendig grep, da det er vanskelig å få tilsatte i 50 %-stilling. Størrelsen på denne høgskolen tilsier at det er behov for en 100 % stilling.

Prestene har blitt mer fortrolig med arbeidsplanlegging og tidsregistrering. De er også blitt mer oppmerksom på sin lovfestede fritid, noe som er bra da det kan føre til mindre slitasje og utbrenthet.

Ved bispedømmekontoret har det vært ledighet igjennom 2018, samtidig som det har vært langtidssykemeldinger. Slik har det også i 2018 fått konsekvenser for prioritering av oppgaver og måloppnåelse. Med effektiviseringsprosessen som pågår blant de merkantile stillingene, har året vært preget av spenning og til dels utrygghet blant de ansatte.

C. Oppdrag i tildelingsbrev 2017

C.1. Samarbeid kirke/skole

Tabell 18: Besøk i og av skole og barnehage

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Besøk i skoleklasse	269	261	221	189	196	154	126	142	115
Besøk i barnehage	223	247	207	196	163	157	145	166	179
Skolebesøk i kirken	195	220	188	180	149	159	176	137	153
Barnehagebesøk i kirken	128	117	111	120	81	94	121	115	104
Skolegudstjeneste	263	264	255	240	230	235	229	217	207
Barnehagegudstjeneste	140	141	162	141	124	132	135	119	126

Tallene for samarbeid skole/barnehage/kirke viser samlet sett et stabilt samarbeid i Hamar bispedømme fra 2017 til 2018. Samlet var det 884 tiltak i 2018 mot 896 i 2017. Over flere år er hovedtendensen en nedgang. I 2010 var det samlet 1 218 tiltak. Noe av denne utviklingen skyldes nedleggelse av grendeskoler og sammenslåing av skoler. En generell usikkerhet knyttet til muligheten for samarbeid hos både skoleledelse og den lokale kirke er må også kunne regnes som en årsak.

Besøk i skoleklasser går ned med 27. Nedgangen er markant i Nord-Gudbrandsdal prosti fra 22 besøk i 2017 til 7 besøk i 2018. Toten prosti har en nedgang fra 36 til 28 besøk. Besøk i barnehagene er stigende de siste fem årene, og har en økning på 10 fra 2017 til 2018.

Det er en økning i skolebesøk i kirken med 16 besøk i 2018, etter en nedgang på 39 besøk (176- 137) fra 2016 til 2017. Solør Vinger og Odal prosti står for halvparten av økningen (8) og er tilbake på samme nivå som i 2016 (18).

Barnehagegudstjenestene har en økning fra 119 til 126, og er igjen på 2015- og 2016-nivået. Dette peker mot en god relasjonsbygging mellom kirke og barnehage, og at samarbeidet samlet sett er stabilt når gudstjeneste/besøk av barnehage i kirke/besøk av ansatte i barnehage sees i sammenheng. Sør-Østerdal prosti har den største økningen med 5 gudstjenester fra 2017 til 2018 (10 til 15), Hadeland og Land prosti med 4 (13 til 17), og Sør-Gudbrandsdal (9 til 12) og Ringsaker (7 til 10) med 3 hver. Prosten i Ringsaker sier: «At antallet barnehagegudstjenester har gått litt opp, skyldes trolig at et team blant de trosopplæringsansatte har satset bevisst på å arrangere gudstjenester for denne målgruppen og lyktes med det».

Antallet skolegudstjenester har hatt en nedgang som har vart de siste ni årene. Nedgangen er størst i Ringsaker prosti (fra 18 til 13) og Hadeland og Land prosti (fra 27 til 22), som begge har 5 færre gudstjenester i 2018 enn i 2017. Solør Vinger og Odal prosti bryter nedgangen i sitt prosti og øker fra 23 til 30 gudstjenester i 2018 og er tilbake på 2016 nivået.

Prosten i Nord-Østerdal ser skole-/kirkesamarbeidet som stabilt i prostiet, og sier: «Det er blitt bygget opp et tillitsfullt samarbeid mellom kirke og skole på Tynset, så det har vært snakk om i staben på Tynset å gjøre et framstøt for å høre om det kan være interesse for å innføre skolegudstjenesten før jul igjen».

Svingningene fra år til år i kirke-/skolesamarbeidet skyldes flere faktorer. Prosten i Sør-Østerdal og prosten i Solør, Vinger og Odal peker på noen av dem:

- Å bygge opp tillitt og samarbeid mellom kirke og skole tar tid.
- Utvikling av undervisningsopplegg krever samarbeid og kompetanse.
- Mangel på formaliserte samarbeidsavtaler mellom menigheter og skole.

- Skifte i presteressurs/reduisert presteressurs

Veilederen fra regjeringen 14. november 2018 tydeliggjorde at skolen oppfordres til å tilby elever skolegudstjeneste og understreker det at det er opp til skoleeier å bestemme om de vil tilby det eller ikke. Dette er et viktig signal for å unngå at den enkelte rektor tar avgjørelse rundt skolegudstjenester alene.

Skole-/kirke-, barnehage-/kirkesamarbeid generelt, og formalisering av avtaler tematiseres alltid på visitaser. Det vil også bli fulgt opp gjennom en egen fagdag i Solør, Vinger og Odal prosti i 2019.

C.2. Barne- og ungdomsarbeidet i menighetene

Resultatmål: Tilbudet for unge i menighetene styrkes

Oppslutningen om babysang/småbarnssang er relativt stabil. Vi ser ellers en økning i tilbudet til barn opp til 5 år. For 6-12 åringer viser statistikken en nedgang på 13 % deltagere på enkelttiltak. Dette skyldes hovedsakelig at noen få menigheter hadde tiltak med veldig god oppslutning i 2017.

For aldersgruppa 13-17 år, er det en økning på 17 % i kontinuerlige tilbud, og en tilsvarende nedgang i enkeltstående tilbud. Vi har fortsatt med årlige møter for alle barne- og ungdomsorganisasjoner som samarbeider med menighetene i Hamar bispedømme. Fokuset på disse møtene har vært leir- og ledertrening. Det er derfor gledelig å se at antall lederkurs øker med 12 %. I årsrapporten for 2017 var det en klar økning i aldersgruppen 18-30 år. I år ser vi en tilsvarende nedgang på 38 %. Det er vanskelig å forklare disse forskjellene, da Hamar bispedømme ikke kjenner til at det har vært noen spesiell satsning på denne aldersgruppen de senere år.

Frivillige og organisasjoner er to viktige faktorer når det gjelder den delen av barne- og ungdomsarbeidet som ikke drives av menighetens ansatte. Et fortsatt tett samarbeid med organisasjoner er derfor viktig. Bispedømmet samarbeider med Norges KFUK-KFUM om en tur til Taizé for ungdommer i 2019. Det er også viktig å sette frivillighet på dagsorden i møte med kirkens ansatte.

Hamar bispedømme har etter mange år med ulike løsninger arrangert ungdomsting etter modell fra Ungdommens kirkemøte. Dette har gitt en stabil deltagelse på mellom 35-50 deltagere de siste tre årene. I 2018 var det 40 deltagere på ungdomstinget.

D. Biskopens virksomhet

Hamar biskop har i 2018 gjennomført fem visitaser, dette inkluderer menighetene i Åmot, Skjåk, Øystre Slidre, Ringebu og Grue fellesrådsområder.

Visitaser er ett av biskopens viktigste redskaper. Gjennom visitasen får hun mulighet til å møte den lokale kirkelige stab og de kirkelige råd. I tillegg er det mange treff med lokalsamfunnet, både den politiske ledelse og nærings- og kulturliv. Programmene er utarbeidet lokalt, og er preget av møter med ulike tiltak, samtaler og foredrag. Ved at det er den lokale kirke som i stor grad bestemmer innholdet, må det antas at visitasen også blir et godt strategisk verktøy for menighetene; blant annet ved å «åpne dører» som før har vært lukket. Hamar biskop utarbeider et visitasforedrag som er strukturert etter bispedømmets resultatmål, og det gis konkrete utfordringer til menighetene. Alt dette må sees i sammenheng med arbeidet for å nå de fastsatte mål. Flere av utfordringene i 2018 har adressert de strategiske mål på en konkret måte. Her vil vi vise til noen eksempler sett i lys av de nasjonale resultatmålene:

Gudstjenestelivet blomstrer og flere søker dåp og trosopplæring

Alle de visiterte soknene har i 2018 fått i utfordring å gjennomgå det lokale årshjulet og arbeidet med gudstjenestene. Dette er avgjørende, blant annet på grunn av biskopens nye gudstjenesteforordninger som ble gjeldende fra 1. januar 2018. I tillegg er det et fokus at årshjulet sees i sammenheng med trosopplæringen og andre muligheter for samarbeid med lokale aktører. I Ringebu og Grue ble det spesielt utfordret til å tenke nytt rundt markedsføringen av dåp. Dette er spesielt viktig etter at Den norske kirke mistet muligheten til å motta fødselsmeldinger.

Folkekirken engasjerer seg i samfunnet

I Skjåk og Øystre Slidre ble det utfordret til å arbeide for å holde kirkene åpne i noen perioder av året. I forbindelse med NATO-øvelsen «Trident Juncture» ble det i Åmot utfordret til å sikre samarbeid med Rena leir, samt å forsøke å ha åpen kirke i perioden øvelsen varte.

Gjennom møter med den politiske og administrative ledelse ble behovet for å ha formaliserte planer og møtepunkter mellom kommune og kirke, spesielt med tanke på budsjettprosessen, påpekt under alle visitasene.

Under alle visitaser er temaet kirke-/skole-/barnehagesamarbeid viktig. Alle de visiterte soknene ble utfordret til å benytte muligheten som ny overordnet del av læreplanverket i skolen gir, til å se på hvilke avtaler og samarbeidsmuligheter/metoder som finnes.

Flere får lyst til å jobbe i kirken

En viktig faktor for å få mennesker til å søke tjeneste i kirken, er å sørge for at de som allerede er der trives og snakker godt om jobben sin. I dette ligger det å skape gode tverrfaglige team i de lokale stabene, som kan arbeide kreativt, strategisk og målrettet med de utfordringer en står i. Derfor er det under visitaser fokus på stabsutvikling og gode møteplasser. I Ringebu og Grue ble det utfordret til å ta en gjennomgang av møttestrukturen i staben. I Skjåk og Åmot ble det satt fokus på betydningen av forholdet mellom stab og råd, blant annet ved å holde det lovpålagte årlige møtet i henhold til §9 i Kirkeloven.

Oppnådd resultat

Det er vanskelig å måle resultatene av visitaser. I 2019 vil det holdes oppfølgingsmøter ved de nevnte menighetene, og disse møtene kan gi indikasjoner på resultater. I 2018 har det blitt gjennomført oppfølgingsmøter for noen av visitasene holdt i 2017, og erfaringen viser at flere av utfordringene har blitt håndtert, mens andre utfordringer vil det ta lengre tid å gjennomføre. Enkelte av utfordringene som er gitt, ønsker ikke menighetene å gjøre noe videre med, ofte på grunn av at de ikke anser dette som relevant eller at det er for lite ressurser. Uansett må dette arbeidet inngå som en del av et større strategisk arbeid for å bedre resultatene. Det er prostens som har ansvar for å følge opp menighetene videre.

De øvrige utfordringer og beskrivelser fra visitasene finnes i *Visitaprotokoller for 2018*.

Nye rutiner for visitas

For å ytterligere styrke visitasen som strategisk redskap, er Hamar biskops rutiner for visitas blitt revidert i 2018. Teksten er oppdatert til å være mer i tråd med de erfaringer som er gjort, og prestens rolle er betydelig styrket. Blant annet vil prostens ha ansvar for å lede møtene med menighetsrådene. Dette er et strategisk valg for å styrke prostens lederrolle lokalt, og vil kunne styrke mulighetene for prostens til å følge opp de utfordringer biskopen har gitt i etterkant. I tillegg er det utarbeidet rutiner for administrasjonen på bispedømmekontoret. Disse øker involveringen fra de ulike rådgivere, og vil derfor gjøre visitasen til noe alle har et eierforhold til, og gir mulighet til påvirkning. De nye rutinene vil være gjeldende fra høsten 2019.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

A. HMS/Arbeidsmiljø

Tabell 19: Sykefravær

	Totalt			1-3 dager		4-16 dager		16 dager – 8 uker		Over 8 uker	
	Alle	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Presteskapet	6,4	5,2	8,1	0,3	0,5	0,8	1,5	1,7	3,2	2,4	3,0
Administrasjon	2,2	0,4	3,4	0,4	1,1	0	1,4	0	0,8	0	0
Alle ansatte	5,8	4,7	7,3	0,3	0,6	0,7	1,5	1,5	2,7	2,2	2,4

Målsettingen til Hamar bispedømme er å komme ned på 5 % i totalt sykefravær. Dette målet er ikke nådd. Sykefraværsprosenten totalt er 5,8 % i 2018 mot 6 % 2017. Selv om utviklingen går i riktig retning, tilsier dette at videre tiltak for å redusere sykefraværet er nødvendig.

Sykefraværet i administrasjonen er på 2,2 % totalt - 0,4 % for menn og 3,4 % for kvinner. Sykefraværet for menn er lavt og det er tilfredsstillende. I 2018 har det ikke vært langtids-sykemeldinger over 8 uker i administrasjonen. Dette er en nedgang fra 2017, noe som skyldes at én langtidsykemeldt har gått over på arbeidsavklarende penger. Med effektiviseringsprosessen som pågår blant de merkantile, er det betryggende å se at dette ikke har påvirket sykefraværet mer enn tallene viser.

I presteskapet er den totale sykefraværsprosenten høyere enn blant de administrative ansatte. I 2017 var den på 6 %, og i 2018 økte den til 6,4 %. Blant mennene har sykemeldingsprosenten gått ned fra 5,3 % i 2017 til 5,2 % i 2018. Blant kvinnene er tallet steget fra 7,2 % i 2017 til 8,1 % i 2018. Det har vært 2-3 langtidsykemeldte blant kvinnene i 2018, men alle disse er tilbake i full stilling nå. Det legges stor vekt på tilrettelegging og oppfølging etter IA-avtalens bestemmelser for å få de ansatte tilbake i jobb så snart som mulig. Det har vært oppfølging gjennom flere dialogmøter i 2018.

Når det gjelder egenmeldinger, så er tallet stabilt for alle yrkesgrupper. Administrasjonen bruker mer egenmeldinger enn presteskapet. Det er fortsatt slik at dersom prestene ikke har en kirkelig handling, utsetter de jobben til neste dag dersom de er syke.

Det har også i 2018 blitt avholdt en arbeidsplassundersøkelse blant presteskapet, med svarprosent på 81,7 %. 50 % hadde gått på jobb selv om de burde vært sykemeldte, de fleste 1-2 ganger. Dette forklarer hvorfor egenmeldinger er lite brukt blant presteskapet. 5 føler seg mobbet eller trakassert, mens 10 har arbeidsrelaterte plager, fysisk og psykisk. Dette er en nedgang fra 2017, da 6 følte seg mobbet eller trakassert og hele 19 hadde fysiske plager som var arbeidsrelatert. Alle innmeldte tilfeller av mobbing eller trakassering er behandlet eller er under behandling. Som i 2017 skårer samarbeid med prestekolleger høyest, samarbeid med øvrige ansatte har også en høy skår og dette er positivt og viktig.

Det er fortsatt en stor jobb å gjøre for at prestene skal føle at de har en forutsigbar fritid og får tatt ut sin avtalefestet fritid. Der timerregnskapet viser mye plusstid, blir presten innkalt for å finne fram til løsninger på hvordan plusstimene kan avvikles. Arbeidsplanen blir gjennomgått for å finne grunnlaget for at arbeidsbelastningen er for stor. Dette ses på som en viktig del av personalomsorgen/HMS-arbeidet i bispedømmet. Målsettingen er å få arbeidsplanene og tidsregistreringene til å samsvare og at det ikke går timer tapt ved avregningstidspunktet.

B. Likestilling

Hamar bispedømme jobber systematisk og bevisst med å bedre likestilling mellom kjønnene og for å hindre diskriminering når det gjelder kjønn, funksjonsevne, etnisitet og samlivsform. Dette gjøres ved at vi tilrettelegger på arbeidsplassen for den ansatte som har behov for dette. Det spørres ikke om samlivsform ved tilsetning og det står ikke noe om dette i utlysningstekstene. Dagens livsfasepolitikk i Hamar bispedømme bidrar til å tilrettelegge arbeidssituasjonen for begge kjønn og forskjellige livssituasjoner og aldre.

Tabell 20: Kjønnfordeling blant prester og proster

	Kvinner	Menn	Totalt Årsverk	Kvinneandel 2015 %	Kvinneandel 2016 %	Kvinneandel 2017 %	Kvinneandel 2018 %
Prester	44,73	60	104,73	38	40	40,3	42,71
Biskoper og proster	4	6	10	22,2	36,4	30	40

I presteskaper har andel kvinner økt fra 40,3 % i 2017 til 42,71% i 2018. Målsettingen er å ha like stor andel av hvert kjønn.

Pr. 31.12.18 var det en kvinnelig biskop og 3 kvinnelige proster. En prostestilling var ikke besatt ved årsskiftet, men der er det tilsatt en kvinne som tiltrer i løpet av 1. kvartal 2019. Da vil vi ha en kvinnelig biskop, 4 kvinnelige proster og 6 mannlige proster. Da nærmer vi oss 50 % kvinner og 50 % menn i lederstillinger i gruppen biskop og proster.

Tabell 21: Kvinneandel – stillinger på bispedømmekontoret

År	Ledere	Rådgivere	Konsulent	Totalt	
				Totalt antall	Kvinneandel
2015	25 %	75 %	100 %	15	37 %
2016	25 %	86 %	100 %	14	71 %
2017	0 %	71 %	100 %	14	57 %
2018	0 %			12,7	55,12 %

Kvinneandelen ved Hamar bispedømmekontor har gått ned også fra 2017 til 2018, fra 57 % til 55,12 %. I 2016 var kvinneandelen 71 %.

Det er kun menn i lederstillinger ved administrasjonen ved Hamar bispedømmekontor. Biskopen er ikke medregnet i administrasjonen, men i ledelsen av prestetjenesten.

Antall kvinner som søker til prestestilling i Hamar bispedømme har gått ned fra 52,8 % i 2017 til 42 % i 2018. Av totalt 72 søknader til prestestillinger var 30 fra kvinner.

Av tilsetninger i 2018 ble det tilsatt like mange kvinner som menn, 9 av hvert kjønn.

I 2018 er det to kvinner som har hatt fødselspermisjon og en mann som har hatt de lovfestede 10 ukene fødselspermisjon. To kvinner har tatt ulønnet permisjon etter at den ordinære fødselspermisjonen er avviklet, en 100 % mens en har redusert arbeidstid med 20 %.

C. Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

Hamar bispedømme forholder seg til de rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold som er utarbeidet av Arbeidsmiljøutvalget sentralt. Disse er blitt behandlet i regionalt arbeidsmiljøutvalg og alle ansatte har fått dem tilsendt. De er lagt ut på hjemmesiden slik at de er enkle å finne ved behov.

D. Vurdering av mislighetsrisiko

Hamar bispedømme baserer seg på Den norske kirkes presteforenings yrkesetiske retningslinjer og *etiske retningslinjer for statstjenesten* i sitt arbeid med etiske standarder, noe som innebærer en bevisstgjøring vedrørende for eksempel habilitet og nærstående parter. Dette medfører nødvendigvis ikke at risikoen for misligheter er eliminert i virksomheten, men at den anses som relativt lav og at rutinene er tilfredsstillende for å redusere risiko og avdekke eventuelle tillitsbrudd. Bispedømmeadministrasjonen har ikke ansvar for bankhåndtering, og det er heller ingen kontantkasse i virksomheten. Videre forefinnes regnskapssystemer som sikrer at alle utgiftsbilag skal godkjennes av 2 personer.

Del V. Vurdering av framtidsutsikter

Hamar bispedømme vurderer evnen til å kunne nå fastsatte mål og levere resultater framover som overveiende gode. Uansett vil det være flere forhold både i og utenfor virksomheten som påvirker mulighetene til å utføre vårt samfunnsoppdrag.

Folkekirka i Hamar bispedømme lever i beste velgående, slik det framgår av årsrapporten for øvrig. Det foregår åpenbart en reduksjon i oppslutningen om en del tiltak og en liten nedgang i medlemstallet. Samtidig er det neppe noen annen samfunnsinstitusjon som er i nærheten av å ha den tilslutningen kirka har i vårt bispedømme. Oppslutningen om dåp blant tilhørige har stabilisert seg de siste årene. Det er viktig å fortsette det arbeidet som er startet, blant annet med en spørreundersøkelse i 2018, med å innhente kunnskap om årsakene til at foreldre velger dåp eller ikke velger dåp. På denne måten kan man målrette tiltak for å styrke resultatene.

Videre vurderer bispedømmet at tilslutningen til konfirmasjon også er stabil og god. Strategisk satsing på konfirmantleir gjennom samarbeid mellom menigheter over de senere år bidrar sterkt til at konfirmasjonstiden har et god oppslutning og godt omdømme i bispedømmet.

I gudstjenestelivet ser vi en tydelig trend til at antall faste gudstjenestedeltakere blir færre for hvert år, mens antall deltakere som kommer til kirken ved anledning (dåp, konfirmasjon, trosopplæring, kor, foreninger) øker. Senere års utvikling viser at det er utfordrende å samle mange dersom det ikke skjer noe spesielt i kirken. Fortsatt fokus på årshjul i gudstjenestene som inkluderer trosopplæring, konfirmanter, sang og musikk, lag og foreninger vil være viktig i fortsettelsen.

Folks ferie- og fritidsvaner er i endring. Stadig flere tilbringer mer fritid på hytter i bispedømmet. Det er spesielt mange tilreisende i kirkehøytidene, i økende grad også i jula. Vi erfarer en økende etterspørsel etter å delta på gudstjeneste rundt bispedømmets turist- og hyttestedestinasjoner. Dette kan møtes ved å tilrettelegge for et utvidet gudstjenestetilbud i høytidene.

Tillit og tilhørighet skapes gjennom hvordan den lokale, regionale og sentrale kirke framstår, både i offentligheten generelt og gjennom de ulike møtepunkter i et menneskes liv. For å ivareta dette vil bispedømmet forsterke arbeidet med ekstern kommunikasjon på flere plattformer framover.

To år etter endrede relasjoner mellom stat og kirke er det flere indikatorer som viser at kirka fortsatt blir vurdert som en viktig samfunnsaktør i lokalsamfunnene i Hamar bispedømme. Det nye Innlandet fylke har tildelt biskopen sete i det nye fylkesberedskapsrådet. I nesten samtlige av bispedømmets kommuner er kirken representert i beredskaps/kriseteam. Ved større hendelser i lokalsamfunnet har kirken ofte en viktig funksjon i nært samarbeid med lokale myndigheter. Dette ser vi også gjennom biskopens deltakelse under den årlige trafikkmarkeringen. Ved å opprette 100 % studentpreststilling ved Høgskolen i Innlandet, Hedmark campusene, reetablerer bispedømmet nærvær av preste-tjeneste blant studentene. Relasjonene mellom kirke og samfunnsinstitusjonene er i stor grad preget av tillit.

I 2019 har rDnk fått midler til nye diakonstillinger over statsbudsjettet. I Hamar bispedømme kan vi på bakgrunn av dette øke med 3 nye diakoner. Den norske kirke i Hamar bispedømme kan utnytte denne muligheten til å nå enda bredere ut i befolkningen.

Også Hamar bispedømme endrer seg i takt med resten av samfunnet, og vi ser spesielt i byene en mangfoldig befolknings sammensetning. Kirken har en viktig rolle i å tilrettelegge for møter mellom ulike tros- og livssynssamfunn, ikke minst for å være bidragsaktør til en god integrering. Det ble igangsatt tankesmie for religionsdialog i 2018, og vi håper dette vil styrke dialogarbeidet i årene

fremover. Tankesmien har et lokalt fokus, som vi mener det største og viktigste tillitsarbeidet gjøres mellom folk og kirke, ikke minst i forhold til nettverksbygging.

I en tid der oppslutningen om dåp, gudstjenester og andre aktiviteter går ned er det avgjørende at målgruppen er kjent med kirkens tilbud. Mens man tidligere nådde folk tilstrekkelig gjennom menighetsblad og annonsering i lokalavisa må man i dag i større grad bruke digitale medier. Videre oppslutning om kirken fremover vil avhenge av at lokalkirken klarer å være tilgjengelig for folk på nett og sosiale medier. En gjennomgang viser at de fleste fellesrådsområder i Hamar bispedømme har nettside, men at det ellers er flere mangler som kan ha negativ innvirkning på kirkens evne til å nå frem til befolkningen. Det er derfor behov for å styrke menighetenes digitale kompetanse i årene som kommer.

De lokale kirkestabene har endret seg de senere årene ved at det har blitt tilsatt menighetspedagoger i tilknytning til trosopplæringsreformen. Dette sammen med andre reformer innen kirken, setter større krav til samhandling på tvers av arbeidsgrupper. Samhandling mellom ulike grupper ansatte i den lokale kirke skal og bør styrkes ytterligere. Dette tiltaket er så sentralt i bispedømmerådets strategi for å oppnå god oppslutning om kirkens virksomhet at ledelsen har et spesielt fokus på omfanget av og kvaliteten på disse tiltakene. Hamar bispedømme ønsker å fortsette arbeidet med å videreutvikle kompetansetjenestene som bispedømmerådet står ansvarlig for i de kommende år.

Godt samarbeid mellom de to arbeidsgiverlinjene i kirken er avgjørende for at vi som kirke skal lykkes med å oppnå god ressursutnyttelse og måloppnåelse. Veilederen «I Hamar bispedømme tar kirken samarbeid på alvor», som er utviklet i samarbeid med styret i kirkevergelaget, vil også fremover være et viktig verktøy for å styrke lokale rutiner omkring stabenes møtepunkt. Felles prosesser med styret i kirkevergelaget er viktig for å styrke videre samarbeid mellom de to arbeidsgiverlinjene.

I løpet av 2019 gjennomføres effektiviseringsprosessen knyttet til merkantile stillinger i rettssubjektet. Dette vil redusere antall ansatte ved bispedømmets administrasjon. Hamar bispedømme må tilpasse sin arbeidsform slik at man kan utnytte fullt ut kompetanse og ressurser som legges i de nye fellesenheter for økonomi/lønn og arkiv for å unngå at bispedømmekontorets slagkraft svekkes.

Del VI. Årsregnskapet

Hamar bispedømmeråd var inntil 1. januar 2017 et statlig forvaltningsorgan underlagt Kulturdepartementet. Fra og med 2017 er bispedømmets regnskap underordnet rettssubjektet Den norske kirke sitt konsernregnskap, som er et finansielt orientert regnskap etter Norsk standard.

Det uoffisielle avdelingsregnskapet for 2018 pr. 4. februar 2019 vurderes å gi et dekkende bilde av Hamar bispedømmeråd disponible tildeling, regnskapsførte utgifter og inntekter i 2018. Det må tas forbehold med hensyn til at det kan bli korreksjoner fram til endelig regnskap for rDnk skal godkjennes av Kirkerådet medio mars.

I 2018 fikk Hamar bispedømmeråd en endelig budsjetttramme til drift på 110 664 000 kroner. Regnskapsførte driftsutgifter, fratrukket driftsinntekter, pr. 04.02.19 er 109 324 000 kroner, noe som således utgjør et mindreforbruk som netto resultat i ordinær drift på 1 340 000 kroner i forhold til bevilgningen. Dette tilsvarer 1,2 % av netto tildeling. Mindreforbruket oppstår som følge av vakanser og sykefravær utover det som er forutsatt i budsjett 2018, både i administrasjonen og preste-tjenesten. En faktor som trekker i retning av mindreforbruk er at en betydelig, og i 2018 økende, del av vikarbruken i prestatjenesten utføres av prester på pensjonistvilkår.

En drift i god balanse gir handlingsrom for årene som kommer. Av midlene under ordinær drift er også inkludert forvaltningen av 0,8 mill. kroner gjennom midler fra Opplysningsvesenets fond som overføres som tilskudd etter søknad til ulike tiltak innenfor Kirkemøtets satsningsområder.

Utover det som blir definert under ordinær drift, er Hamar bispedømmeråd ansvarlig for videreformidling av tilskudd stilt til disposisjon fra rDnk til trosopplæring og andre kirkelige formål. Til denne oppgaven følger et ansvar for kontroll og oppfølging av anvendelsen av midlene, vurdering av søknader om overføring av mindreforbruk og forvaltning av eventuelle ubenyttede tilskudd. Total sum i tilskuddsoverføring i 2018 var 34,7 millioner kroner.

Gunhild Tomter Alstad
bispedømmerådsleder

Freddy Knutsen
stiftsdir

Regnskap 2018 - rapportert til Kirkerådet 15/2-19

Enhet 230 Hamar bispedømme

2018				
	Regnskap	Budsjett	Avvik	Kommentarer eller referanse til kommentarer
1A - Driftsregnskapet				
Inntekter (kontoklasse 3)	-211	-297	-86	
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	2 564	307	-2 257	1
Lønn (kontoklasse 5)	97 547	98 251	704	
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	9 424	12 403	2 979	1
Sum budsjettgruppe 1A	109 324	110 664	1 340	

1) Tilskudd til administrativ støtte til prost er regnskapsført som tilskudd, men budsjettet er i drift (kontoklasse 6)

2018				
	Regnskap	Budsjett	Avvik	Kommentarer eller referanse til kommentarer
1B m.fl. - Tilskudd				
1B Trosopplæring	23 576	23 885	309	
1B Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.r	10 895	10 855	-40	
Annet (inkl. Ovf-utbetalinger)	270		-270	
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	34 741	34 740	-1	

Total 144 065 145 404 1 339

Spesifikasjon av Ovf-midlene:				
2018				
	Regnskap	Budsjett	Avvik	Kommentarer eller referanse til kommentarer
Ovf				
Administrasjon	43	43	-	
Diakoni	89	89	-	
Barn og unge	308	308	-	
Gudstjenesteliv	45	45	-	
Kirkemusikk og kultur	157	157	-	
Andre fellestiltak (inkl. SMM)	142	142	-	
Ovf total (for rapportering til Ovf)	783	783	-	

Hellige rom for alminnelige liv

Folkekirka i Hamar bispedømme vil

- formidle livets og kjærlighetens Gud og utfordre til handling
- gi verdighet og håp gjennom evangeliet om Jesus Kristus
- være til stede der mennesker er

TILHØRIGHET

- invitere til gudstjenester og kirkelige handlinger som gir fellesskap og kristen livstolkning
- forvalte og fornye kultur og tradisjoner knyttet til kirkebygg, kirkegårder og pilegrimsvirksomhet
- bidra til trygge lokalsamfunn og deltakelse, demokrati og inkludering i menighetene

NESTEKJÆRLIGHET

- kjempe for menneskeverd og verne om skaperverket
- fornye engasjementet for misjon og diakoni
- bidra til samtaler om religion, livssyn og verdier

BARN OG UNGE

- invitere til dåp og en inkluderende trosopplæring
- videreutvikle samarbeidet med barnehager og skoler
- fremme aktivt barne- og ungdomsarbeid i samarbeid med organisasjoner

DEN NORSKE KIRKE
Hamar bispedømme